Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII. | Celovec, petek, 27. junij 1958 | Štev. 26 (842)

Položaj v Libanonu izredno kritičen

Interesi miru v svetu naj bodo odločilni, ne pa lastne koristi

Skoraj ves mesec že trajajo srditi boji med vladnimi enotami in uporniškimi silami v Libanonu. S tem se je položaj na Srednjem vzhodu močno poslabšal in nastala je atmosfera napetega pričakovanja. Vse pa kaže, da sedanji nemiri v Libanonu dokazujejo, da je gibanje za neodvisnost postala glavna zahteva arabskega Vzhoda. Prebivalstvo Libanona je razdeljeno v dva tabora, in sicer v tabor, ki ruši stare temelje kolonialnega in fevdalnega izkoriščanja ter se bori za enotnost, neodvisnost in gospodarsko-socialno osamosvojitev Arabcev. Drugi tabor pa bi hotel na Srednjem vzhodu ohraniti petrolejske, politične in strateške privilegije Zahoda ter vmešati Arabce v ideološki spopad med obema blokoma.

Začetek upora v Libanonu ima sicer povsem formalen povod, namreč da se brani ustavna načela. Vendar se v tem primeru ni mogoče zožiti zgolj na to, ker so v resnici podlaga upora revolucionarne težnje po reviziji splošnih odnosov z Zahodom ter da se doseže nacionalna neodvisnost in postane Libanon nevtralna država in se tako izloči iz hladne vojne med Vzhodom in Zahodom.

Prav težnje Libanonskega prebivalstva, predvsem upornikov, da si z oboroženim uporom priborijo samostojnost in neodvisnost, je spravilo zahodne velesile, ki imajo tu svoja interesna področja — petrolej — iz ravnotežja in so pripravljene, da intervenirajo v Libanonu ter rešijo njim naklonjeno Šamunovo vlado. Zahodne sile obtožujejo Združeno arabsko republiko, da se vmešava v notranje zadeve Libanona ter da podpira upornike. Prav zaradi tega je prišlo vprašanje libanonske krize tudi pred Varnostni svet, kjer pa je bila sprejeta švedska resolucija, ki predlaga, da pošljejo v Libanon opazovalce OZN. Ker pa se je položaj stalno slabšal in upor zajel vedno večji razmah, se je sam generalni sekretar OZN Hammarskjöld odločil, da obišče Libanon in posreduje, da se spor čimprej reši. Hammarskjöldov prihod je posebno toplo pozdravil vodja libanonske opozicije Saheb Salan in dejal, da uvidevnost generalnega sekretarja OZN vzbuja upanje, da bo njegov obisk koristen za mir v Libanonu in na Srednjem vzhodu. Dobesedno je Salan dejal: »Naš cilj je, da zagotovimo nedotakljivost Libanona v okviru njegovih meja, da zagotovimo njegovo neodvisnost, arabski značaj in svobodo pred tujimi zvezami in obveznostmi. Vsi miroljubni narodi bodo priznali našo pravico in se ne bodo vmešavali v naše notranje zadeve.« Salan je dalje še poudaril, da bi ravno tuje intervencije lahko samo pomenile konec libanonske neodvisnosti in njeno vrnitev na položaj protektorata.

Predsednik republike Libanon se je ob bivanju Hammarskjölda izrekel za to, da pošljejo v to deželo varnostne čete OZN. V tej smeri so tudi že začeli ukrepati in vedno večje število vojaških opazovalcev OZN prihaja v Libanon. V kratkem bodo prispeli tudi švedski piloti, za katere je zaprosil generalni sekretar. Po drugi strani pa izgleda, da so v ZDA in Veliki Britaniji nestrpni, kar je razvidno iz izjave predsednika libanonske vlade Sami Es Solha, ki pravi, da ne izključuje možnosti za intervencijo ZDA in Velike Britanije, če Združeni narodi ne bodo hitro ukrepali.

Medtem sta že začeli ZDA in Velika Britanija s koncentracijami vojaških sil v Sredozemlju. Jasno pa je, da utegne postati intervencija usodna ne le za Libanon, marveč za ves Bližnji vzhod, ker bi v primeru zahodne intervencije stopila v akcijo tudi Sovjetska zveza, ki je po poročilih UP, AP in Reuterja že napotila sovjetsko flotiljo v Sredozemlje. Prav to premikanje in koncentracija sil da misliti o resnosti položaja, ki ga je moč rešiti samo na ta način, da se ukrepa v interesu svetovnega miru, ne pa v interesu lastnih koristi.

Pred novo podražitvijo mleka?

Glasovi o novi podražitvi mleka postajajo vedno bolj pogosti in je po pisanju dnevnega tiska pričakovati, da se bodo za podražitev odločili tudi proti volji odnosno mimo pristojnih oblasti, predvsem komisije, ki nadzoruje cene, ter paritetne komisije, katere naloga je, da čuva razmerje med cenami in zaslužki. Predvidena podražitev, ki naj bi znašala okoli 14 grošev za liter konzumnega mleka, pa bi prizadela le odjemalce, dočim kmetom ne bi prinesla nobenega izboljšanja cene, ker bi hkrati z zvišanjem cene povečali tudi odstotek maščobe v mleku.

Nasprotno je pričakovati, da bodo kmetom zvišali prispevek v krizni fond od sedanjih 15 grošev na 20 grošev, kakor je napovedal bivši kmetijski minister Kraus, ki meni, da brez tega zvišanja mlečnega gospodarstva ni več mogoče držati.

Gospodje okoli mlečnega gospodarstva, katerega vodstvo je v rokah ÖVP, torej spet kujejo načrte, kako bi mimo vseh sporazumov in predpisov občutno prizadejali najširše plasti prebivalstva — tako konzumente kakor tudi producente mleka.

Naserjev obisk naj bi poglobil prijateljske stike med FLRJ in ZAR

Svetovni tisk pripisuje obisku predsednika Združene arabske države Naserja v Jugoslaviji velik pomen in to spričo tega, ker se je v zadnjem času protijugoslovanska gonja v Sovjetski zvezi in njenih satelitih močno povečala. Znano je, da je Naser pred kratkim bival na večdnevnem obisku v Sovjetski zvezi.

Kot objavlja Reuter v Kairu, bo Naser prispel na obisk v Jugoslavijo jutri. Spremljalo ga bo več visokih predstavnikov ZAR, med njimi tudi zunanji minister Fauzi in minister pri predsedstvu republike Ali Sabri. Za Naserjev obisk v Jugoslaviji vlada tudi v političnih krogih ZAR veliko zanimanje, ker so prepričani, da bo obisk prispeval k utrditvi in nadaljnji krepitvi sodelovanja obeh prijateljskih dežel na vseh področjih ter da bo pomenil pozitivno ublažitev mednarodne napetosti. Razen tega sodijo, da se bosta oba predsednika zaradi zasebnega značaja obiska lahko bolj posvetila temeljiti razpravi o političnih vprašanjih in o vprašanjih, ki zadevajo obe deželi ter tako prispevala k miru v svetu.

Prav gotovo bosta oba vodilna državnika in politika posvetila mnogo pozornosti dogodkom na Bližnjem vzhodu, v Libanonu, kjer se položaj močno zaostruje in obstoja nevarnost, da se tu zaneti svetovni požar.

Vojni zločinec Artukovič spet pred sodiščem

Kot smo večkrat poročali, živi vojni zločinec Artukovič že več let v ZDA, kjer se je tudi svobodno gibal in dalje vodil jugoslovanske emigrante, ki so se vključili v protijugoslovansko gonjo v tujini. Artukovič, bivši minister Pavelićeve vlade, čigar izročitev je Jugoslavija zahtevala že leta 1951, se bo moral ponovno zagovarjati pred Vrhovnim sodiščem ZDA, ki je razveljavilo vse dosedanje odredbe podrejenih sodišč v Los Angelesu, po katerih se je zločinec lahko nemoteno gibal v Kaliforniji. Po odloku Vrhovnega sodišča ZDA mora zdaj zvezni komisar Oblastnega sodišča za južno Kalifornijo ugotoviti, ali so dejanja, ki jih je Artukovič izvršil, političnega ali kriminalnega značaja.

Jugoslavija zahteva izročitev Artukoviča zato, ker je ubil 1293 moških, žensk in otrok, razen tega pa je sokriv smrti nad 200.000 ljudi po zloglasnih ustaških taboriščih. Jugoslovanskim upravičenim zahtevam po njegovi izročitvi se je v zadnjem času pridružilo več uglednih ameriških osebnosti, zaradi tega je tudi več upanja, da bo zločinec, ki bi moral biti že zdavnaj obsojen, končno le prejel kazen, ki jo je zaslužil.

Kljub splošni nezadovoljnosti sprejeti zakoni o odškodnini

Kakor že na drugem mestu poročamo, je avstrijski parlament ta teden sklepal med drugimi perečimi problemi tudi o odškodninskih zakonih. Številni državljani, ki so v času druge svetovne vojne in v času po njej, utrpeli materialno škodo, zahtevajo popravo škode. Med močno prizadetimi so tudi koroški Slovenci, ki doslej še niso bili deležni nobene odškodnine. Vse pa kaže, da tudi sedanji odškodninski zakoni ne bodo upoštevali vseh žrtev fašizma, ker je parlament v sredo že sprejel zakone ne da bi bili predhodno zaslišani zastopniki posameznih skupin, ki imajo pravno pravico do odškodnine. Zaradi sprejema zakonov, je nastalo med oškodovanimi splošno razburjenje, ker naj bi na primer vojni oškodovanci nič ne dobili, dočim drugi naj bi dobili smešno vsoto kot odškodnino. Po drugi strani pa zakoni predvidevajo za oškodovance, ki so utrpeli večjo ali manjšo škodo po zasedbenih silah v Avstriji večje odškodnine. Seveda so tudi tu razlike, in največ je predvidenega prav za ljudi, ki so itak premožni. Jasno je, da bi bilo treba upoštevati vse žrtve, predvsem tudi koroške Slovence, ter vsa razpoložljiva sredstva pravično razdeliti, ker le to bi moglo pomiriti težko prizadete žrtve nasilja in povojnih dogodkov. Pravična razdelitev sredstev, ki so na razpolago, bi tudi edina lahko opravičila izjave zveznega kancelerja Raaba, ki je dejal, da ne moremo več dati kot imamo. Tako nepravično ravnanje nujno sili k nadaljevanju boja za dokončno dosego pravic do odškodnine.

Izzivalno motenje slovenske kulturne prireditve v Kotmari vasi

Kulturno prireditev, pevski in tamburaški koncert minulo nedeljo zvečer v Kotmari vasi, so neodgovorni nestrpneži nekulturno in prostaško motili. Poprej so že skušali motiti vaje ter so popackali tudi plakate, ki so vabili na prireditev.

Na večer prireditve, ko je bila dvorana polna ljudi, ki so z užitkom sledili koncertnemu sporedu, je razbil okno kamen in priletel v dvorano. Dejanje je razumljivo izzvalo spontano ogorčenje vseh udeležencev. Domneva, da je šlo za pobalinstvo, se je pozneje izkazala, da ne drži, ker, kakor ljudje govorijo in kažejo okoliščine, je dejanje storil organiziran komplot. Storilci so vrgli proti oknu tudi posodo z marmelado, bržkone da bi jo spravili v dvorano, toda se jim je ponesrečilo, ker je okno precej visoko. Marmelada se je razkidala po zidu ter so jo še razmazali in grdo ponesnažili hišo. Pred pnevmatiko avtomobila izletnikov iz Jugoslavije, ki so si mimogrede ogledali prireditev, so storilci položili steklenice.

Kakor je zatrdil tudi komandant orožniške postaje, zadevo raziskujejo in so že na sledi storilcem, ki bodo prijavljeni državnemu pravdništvu. Zanima nas potek preiskave, ker kakor menijo ljudje, se za storilci skrivajo drugi iniciatorji, ki so se poslužili mladih ljudi. Zato upravičeno pričakujemo, da bo državni pravdnik posvetil tudi v to ozadje, ker niso toliko zanimivi storilci, kakor hujskači, ki se poslužujejo takih metod, da bi motili in onemogočali mirno sožitje v vasi. V interesu tega mirnega sožitja upamo, da se s primernimi ukrepi takšni dogodki ne bodo več ponavljali.

Italijanska desnica se trudi, da bi vplivala na sestavo nove vlade

Predsednik italijanske vlade Gronchi je končal posvetovanja za sestavo nove vlade, ki naj bi stopila namesto dosedanje krščanskodemokratske vlade Zolija. Zolijeva vlada je odstopila v zvezi z opravljenimi parlamentarnimi volitvami. S tem pa se je začelo v deželi veliko premikanje političnih sil, kar utegne otežkočiti sestavo nove vlade.

Tako se je začelo v Italiji govoriti, da je italijanska konfederacija industrijcev znova sprožila vprašanje ustanovitve tako imenovane »velike desnice« liberalcev, obeh monarhističnih strank in neofašistov, ki bi bila močna opozicija nasproti demokrščanski vladi tako imenovanega levega krila. Glavna naloga »velike desnice« pa naj bi bila v tem, da bi z močno opozicijo delala težave novi koaliciji demokrščanske in socialdemokratske vlade ter da bi jo v ugodnem trenutku morda celo strmoglavila. Vendar so po mnenju političnih krogov trenja med strankami na desnici še vedno tako velika, da ni upanja, da bi prišlo v kratkem do njihove povezave.

Kot prvega je v sredo pooblastil državni predsednik Gronchi, da sestavi novo vlado, generalnega sekretarja Krščanskodemokratske stranke Fanfanija, ki je že dobil zagotovilo podpore s strani protikomunističnih Saragatovih Socialdemokratov. Ta zveza bo dala Fanfaniju, ki se je leta 1954 mogel obdržati kot predsednik vlade le dva dni, le pičlo večino v parlamentu. Ta pičla večina pa utegne v parlamentu le uspeti, če se ne bodo postavile vse ostale italijanske stranke, od skrajne desnice pa do skrajne levice, proti Fanfanijevi vladi. To pa je tudi bolj malo verjetno. Gronchi je Fanfanija že lani v času vladne krize hotel pooblastiti, da bi sestavil vlado, kar pa je ta odklonil. Fanfani je sedaj star 50 let in je bil svoječasno profesor gospodarskih ved.

Pisatelj France Bevk na proslavi 50-letnice SPZ:

Pri vaših plemenitih stremljenjih

vam bo stal ob strani ves slovenski narod

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, je na proslavi 50-letnega jubileja Slovenske prosvetne zveze spregovoril tudi pisatelj France Bevk. Ker nam zadnjič vsled pomanjkanja prostora ni bilo mogoče objaviti njegovega govora, ga tokrat ponatiskujemo v celoti:

Ob tej svečani priložnosti, ko obhajate petdeseto obletnico Slovenske prosvetne zveze, vas v imenu Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, v imenu Zveze Svobod in prosvetnih društev, v imenu slovenskih književnikov ter drugih slovenskih kulturnih in prosvetnih delavcev najtopleje pozdravljam.

Spominjam se besed, ki jih je pred leti neki vaš delegat spregovoril v Trstu: »Ozemlja so deljiva, niso pa deljivi ljudje istega jezika.« To je resnica, ki nam jo potrjuje vsa naša zgodovina. Skupni jezik, skupna kultura je tista trdna vez, ki spaja razdrobljene dele kakega naroda preko vseh mejá. Ves slovenski narod je zmeraj z živim zanimanjem spremljal in še vedno spremlja vaše narodno življenje in vaše prosvetno delo. Naše oči se vse dni s toplimi željami upirajo v koroško stran, kjer se je začela naša zgodovina, kjer je tekla naša skupna zibelka, kjer smo imeli še v preteklem stoletju važno kulturno ognjišče. Ozirajo se danes, kot so se ozirale v preteklosti, ko ste desetletja bili ponosne boje za svoje narodne in človečanske pravice ter nikoli niste obupali. Ni bilo pregraje, ki bi mogla kdajkoli razdvojiti zdravo jedro slovenskega ljudstva. To zdravo jedro se je vedno zavedalo skupnega porekla in skupne poti v čim svobodnejšo, človeka vredno bodočnost. Ta naša skupna zavest in medsebojna ljubezen je bila zmeraj tako močna, da je bila vsaka vaša radost tudi naša radost, da smo občutili vsako vašo nesrečo kot svojo lastno nesrečo. A verjeli smo, da ne boste nikoli popustili v boju za tiste pravice, ki vam gredo po naravnih zakonih in po načelih resnične demokracije.

V tej veri se nismo varali. Po svetlem zgledu svojih prednikov, ki se jih s ponosom spominjamo, ste obvarovali svojo narodno dušo, to se pravi: svoj materinski jezik in svoje narodne posebnosti ter se ohranili kot del svojega naroda. Pri tem ima brez dvoma velik, časten delež vaše in vaših prednikov prosvetno delo, ki je z živo besedo, s pesmijo in knjigo povezovalo vasi, domove in ljudi v živo skupnost. Kakor vas druži skupna slovenska zavest, tako naj vas čim tesneje povezuje tudi prosveta, ki naj vam nudi poleg plemenite zabave čim višjo izobrazbo in naj vas seznanja s plemenitimi idejami svobode, resnice in pravice, ki so podlaga vsakega napredka in tudi narodnega obstanka. Ljubezen do lastnega naroda in boj za njegove naravne pravice ne pomeni in ne more pomeniti ograjevanja pred drugimi narodi, temveč je lahko samo most do medsebojnega razumevanja. Ena izmed nalog Slovenske prosvetne zveze je in bodi prav ta, da med nami in sodeželani druge narodnosti posreduje kulturne dobrine, ki so last vsega človeštva. Če se bomo med seboj poznali, se bomo znali tudi spoštovati. In če se bomo naučili medsebojnega spoštovanja, mislim, da ni vprašanja, ki bi se ga z dobro voljo ne dalo rešiti v duhu pravičnosti in tako zagotoviti mirno sožitje med narodi.

Vaša Slovenska prosvetna zveza je že doslej reševala te plemenite naloge. Prepričan sem, da jih bo z istim ognjem in z isto doslednostjo reševala tudi v bodoče. Za vami je petdeset let uspešnega dela, na katerega ste lahko ponosni. Pred vami se odpira nova doba dela. Izražam željo, da bi še z večjim uspehom kot doslej gradili sebi lepšo bodočnost, hkrati pa prispevali tudi k zmagi človečanskih idealov in miru v svetu. Pri vaših plemenitih naporih in stremljenjih vam bo stal ob strani ves slovenski narod, kakor gleda na vas s simpatijami vse svobodoljubno človeštvo. V imenu vseh, ki sem jih spočetka navedel, vam toplo čestitam k vaši obletnici in k vašemu dosedanjemu plodnemu delu, hkrati pa vam želim za bodoče, da bi semena, ki jih boste sejali, obrodila stoteren sad.

Splošno razočaranje nad odškodninskimi zakoni

Država ne more plačati več, kot pa je prej dobila od svojih državljanov v obliki davkov in dajatev, je zadnjo nedeljo v svojem običajnem govoru po radiu ugotovil zvezni kancler Raab, ko je govoril tudi o novih odškodniniskih zakonih, o katerih bo parlament menda razpravljal še na tem zasedanju. Ta njegova ugotovitev gotovo ni nič novega, saj je že stara resnica, da iz praznega lonca ni mogoče zajemati juhe. Vendar pa s tem še dolgo ni rečeno, da bi morala biti državna blagajna prazna ravno v trenutku, ko bi bilo treba upoštevati upravičene želje in zahteve gotovega kroga državljanov, ki so po krivdi drugih utrpeli določeno škodo.

Zato tudi kanclerjevo izgovarjanje na prazno blagajno — ki nikakor ni osamljeno, marveč se ga zelo radi poslužujejo tudi drugi merodajni politiki — prav v zvezi z odškodninskimi zakoni ni preveč posrečeno. Gospodje politiki bi morali pač že prej misliti na ta pereči problem, saj je od konca vojne minilo že 13 let in so torej imeli časa dovolj, da bi se bavili z vprašanjem odškodnine raznim žrtvam vojnega in povojnega časa ter zasledovanja in v ta namen pripravili sredstva, ki so jih na drugi strani manj ozkosrčno razdeljevali v druge ne vedno nujne in potrebne namene.

Ravno zaradi tega pa je razumljivo in upravičeno splošno nezadovoljstvo v vrstah oškodovancev, ko so postale znane podrobnosti iz osnutkov zakonov, s katerimi namerava vlada popraviti škodo gotovim žrtvam vojnega in povojnega časa. Doslej so se tozadevno sporazumeli o treh različnih zakonih: zakonu o stvarni škodi, utrpeli v vojni ali vsled zasledovanja, nadalje zakonu o zakasnelih vojnih povratnikih ter končno zakonu o škodi, ki je bila prizadejana med zasedbo po štirih velesilah. Tako iz besedila zakonov kakor tudi iz govorov, ki so jih v zvezi s temi zakoni govorili predstavniki posameznih strank, je povzeti dvoje: na zunaj se ustvarja videz, da primanjkuje denarja, hkrati pa se nehote vsiljuje vtis, da stranke pri reševanju težavne materije očitno niso pokazale dovolj potrebnega razumevanja in tudi niso v zadostni meri upoštevale stališča prizadetih.

Le-ti pa se zdaj, ko so osnutki zakonov v parlamentu in je pričakovati, da bo končno le prišlo do že zdavnaj nujno potrebne rešitve, borijo proti prenagljenemu obravnavanju in sklepanju predmetnih zakonov ter hočejo doseči, da bi parlamentarni pododbor ponovno proučeval vprašanje in se pri tem v večji meri opiral tudi na stališče, ki so ga iznesle posamezne skupine oškodovancev. Sicer zveni to paradoksno in izgleda, kakor da bi zdaj oškodovanci hoteli zavlačevati sklepanje o odškodninskih zakonih, vendar so ta njihova prizadevanja v trenutnem položaju bolj opravičljiva, kakor pa doslej neobičajna naglica nekaterih poslancev, ki so nenadoma mnenja, da ne morejo več zagovarjati nadaljnjega zavlačevanja. V danem primeru pač ne drži, da je nepopolna odškodnina boljša kot nobene odškodnine, kajti prizadeti krogi že predolgo čakajo na izpolnitev obljub države, ki je tako po zakonih, še bolj pa moralno obvezana, da popravi škodo svojim državljanom.

Ker gre pri tem v veliki meri za popravo škode, ki so jo avstrijski državljani utrpeli po posredni in neposredni krivdi nemškega rajha, je to vprašanje tudi najtesneje povezano s problemom premoženjskih zahtev Avstrije do današnje Nemčije, naslednice rajha. Ravno v prvi polovici tega meseca je bil med našo državo in Nemčijo podpisan sporazum, ki urejuje premoženjsko razmerje med obema državama. Ta sporazum, ki predstavlja del izvedbene zakonodaje k tozadevnim določilom Državne pogodbe, je nemilo prizadejal zlasti tiste avstrijske državljane, ki čakajo na popravo škode, prizadejane jim med in po vojni. Avstrijska vlada, ki se je v Državni pogodbi odpovedala slehernim zahtevam do Nemčije, je namreč v sedanjem avstrijsko-nemškem sporazumu sicer širokogrudno upoštevala razne želje nemških državljanov po povračilu njihovega premoženja v Avstriji, ni pa na drugi strani vztrajala na odškodnini za svoje državljane s strani Nemčije, kar bi bilo po običajnem načelu: jaz tebi — ti meni! le naravno in razumljivo samo po sebi.

Tega dejstva se zavedajo tudi skupine oškodovancev in zato še bolj upravičeno pričakujejo in zahtevajo, da mora odškodnino v polnem obsegu plačati Avstrija. Številna protestna zborovanja, manifestacije in tiskovne konference posameznih skupin oškodovancev so viden izraz odločne volje vseh prizadetih, ki jih združuje skupno stališče: Če smo že morali čakati polnih trinajst let, potem smo proti temu, da bi zdaj okrnili naše pravice samo zaradi nenadno spoznane nujnosti reševanja našega problema.

Koroški velesejem hoče pokazati vzorno gozdarstvo

Koroški velesejem, ki je v pravem pomenu besede avstrijski lesni sejem, bo letos v veliki meri pokazal podrobno vse stopnje lesne produkcije in lesne industrije ter vzorno gozdarstvo. V ta namen so že začeli s pripravami za posebno razstavo, ki jo pripravlja koroška kmetijska zbornica ob sodelovanju gozdarskega strokovnjaka ing. Karla Auerja, ki sicer upravlja velika gozdna področja tovarne Leitgeb v Sinči vasi.

Posebna razstava ima namen, da na podlagi čisto naravnih slik pokaže, kako se tudi v gozdu da stopnjevati donos. Vendar ta problem tudi za gozdarskega strokovnjaka ni lahka stvar. Na podlagi 13 naravnih slik, naravnih izrezov iz gozda, ki bodo kazale gozd različnih kvalitet in v različnih legah, bo obiskovalcem velesejma predočeno, kako je treba v gozdu delati in ga izboljševati, kako se iz slabega gozda da napraviti dobrega.

Zadnje dni so že začeli z nasajanjem 80 do 100 let starih debel, ki bodo kazala stanje starega gozda v vzornih gozdovih. Ena slika bo na primer naravno prikazovala katastrofe v borovih gozdovih, kot so snežni polomi, ki smo jih prav v pretekli zimi doživeli, in to predvsem v Podjuni. Razstava pa bo tudi pokazala, kako je treba gozd varovati pred okvarami. Posamezne firme bodo razstavile različno gozdarsko orodje, gozdna gnojila, sredstva proti mrčesu in drugim gozdnim škodljivcem ter razna gozdna semena.

Ta posebna razstava bo letos prvovrstno urejena in doslej še ni bilo podobne gozdarske razstave v Avstriji. Njen namen je služiti kmetom, ki morajo svoj gozd sami negovati, ter jim dati dragocene napotke za uspešno gozdarstvo.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Poljska hoče razširiti trgovanje z Avstrijo

Trgovinski minister dr. Bock, ki je med svojim tridnevnim bivanjem na Poljskem obiskal mednarodno knjižno razstavo v Varšavi ter velesejem v Poznanju, je ob tej priložnosti razgovarjal tudi z visokimi predstavniki poljskega trgovinskega ministrstva. Med razgovori je bila s poljske strani izražena želja po razširitvi trgovinskih odnosov med Poljsko in Avstrijo ter so v ta namen predlagali sklenitev večletnega trgovinskega sporazuma med obema deželama.

PO ŠIRNEM SVETU

Adis Abeba. — Predstavniki etiopske vlade in Združenih narodov so podpisali sporazum o ustanovitvi sedeža gospodarske komisije ZN za Afriko v Adis Abebi. Članice te komisije bodo vse neodvisne države Afrike in pa tiste države, ki imajo posesti na tej celini. Naloga nove gospodarske komisije bo pospeševati gospodarski razvoj Afrike. Podobne komisije delujejo tudi za Evropo, Azijo in Daljni vzhod in za Latinsko Ameriko.

Washington. — Pričakujejo, da bo ameriški senat še ta teden sprejel zakonski osnutek o sprejemu Aljaske kot 49. države v ameriško federacijo. Ustrezni zakon o tej priključitvi je že pred časom sprejel ameriški predstavniški dom.

Berlin. — ZDA so zahtevale od Sovjetske zveze, naj takoj izposluje, da bi vzhodnonemške oblasti izpustile devet ameriških vojakov, ki so jih 7. junija prijeli v Vzhodni Nemčiji. Zahtevo je postavil državni podsekretar v zunanjem ministrstvu Robert Murphy sovjetskemu odpravniku poslov Striganovu, ki so ga poklicali v zunanje ministrstvo.

Tokio. — V raketnem centru Mičikavi so uspešno izstrelili prvo japonsko dvodelno raketo »Apa-6«. Dosegla je višino 48 km in hitrost nad 6000 km na uro. Izstrelili so jo v okviru programa geofizikalnega leta z namenom, da bi proučili gornje plasti atmosfere.

Beograd. — V Mariboru je bilo od 11. do 19. junija zasedanje jugoslovansko-avstrijske komisije za obnovo in ureditev državne meje. Na zasedanju so pripravili organizacijo za terensko delo, ki se bo začelo 15. julija. Komisija se je odločila za dve mešani skupini strokovnjakov, ki bodo opravili vsa terenska dela na meji. Obnovili bodo vsa obmejna znamenja, ki jih je več kot polovica uničenih.

Hirošima. — Pretekli petek se je začel 34-dnevni pohod od Hirošime do Tokija, na katerem se je odpravilo na pot 150.000 ljudi iz prvega mesta, ki je doživelo atomsko bombardiranje 6. avgusta 1945. Na čelu sprevoda je hirošimski župan. Pohod je organiziral japonski Svet za mir, njegov namen pa je podpreti boj proti uporabi atomskega orožja.

Berlin. — Vzhodnonemško socialistično glasilo »Neues Deutschland« poroča, da bodo države Varšavske zveze prisiljene misliti na to, da bi si Poljska, ČSR in Vzhodna Nemčija nabavile raketno orožje, če se bo Zahodna Nemčija atomsko oborožila. Časnik pravi, da bi bila v tem primeru raketna oporišča drugo blizu drugega, kar utegne samo še povečati napetost in privesti do morebitne vojne. Preprečena bi bila tudi možnost združitve Nemčije.

Bonn. — Pretekli petek so v Zahodni Nemčiji ustanovili prvo operativno enoto letalskih sil. V enoti sta dve eskadrali po 25 reaktivnih lovcev. Njen poveljnik pa je bivši poveljnik Barkhorn, ki je v drugi svetovni vojni sestrelil 300 zavezniških letal. Pričakujejo, da bodo prihodnji mesec ustanovili še dve letalski eskadrali. Reaktivna letala so ameriškega izvora.

Little Rock. — Federalni sodnik Lenly je zahteval od šolskih oblasti, naj odložijo zakon o integraciji za dve leti in pol. S tem so pooblaščene šolske oblasti, da odstranijo sedem Črncev, ki so jih sprejele v šolo za bele ljudi septembra lani.

Buenos Aires. - Argentinsko nacionalno sodišče je razsodilo, da bo bivši predsednik Peron kaznovan z dosmrtno ječo, če se bo ponovno vrnil v deželo. Sodišče meni, da novi zakon o amnestiji ne velja za dejanja, za katera je bil obsojen Peron, ki sedaj živi v Dominikanski republiki.

Atene. — V zadnjih dneh se vrstijo incidenti na meji med Turčijo in Grčijo. Grška vlada pravi v svojem sporočilu, da nekateri turški državljani s kamenjem napadajo grške vlake, ki vozijo v Turčijo. Glede na to je grška vlada obvestila turško prestolnico, da bo železniški promet med obema državama ukinila, če se bodo incidenti nadaljevali.

Ljubljanska Opera je gostovala v Grazu

V sredo in četrtek tega tedna je ljubljanska Opera gostovala na Štajerskem, v Grazu. Ljubljanski operni ansambel je uprizoril opero »Zaljubljen v tri oranže«, delo slavnega komponista Prokofjeva, in Čajkovskega balet »Labodje jezero«, v katerem je plesala glavno vlogo Tatjana Remškarjeva.

OBJAVA

Ravnateljstvo državne realne gimnazije za Slovence javlja, da bodo tudi sprejemni izpiti za 2., 3. in 4. razred dne 7. julija in ne 26. in 27. junija.

Prijave so možne do 1. julija.

V času od 27. junija do 7. julija so uradne ure tudi dopoldne od 10. do 12. ure.

Salzburški festival letos tudi v televiziji

Doslej je bilo vsako leto možno slediti Salzburškemu festivalu po radiu, letos pa se bo prvič vključila tudi televizija in prenašala direktne prenose s slavnostnih predstav. Predvsem se interesira avstrijska televizija za prenose onih del, ki jih bodo predvajali na prostem, ker se s tem lažje reši problem snemanja s televizijskimi kamerami, ne da bi se pri tem motilo predstave. Razen tega pa je na prostem tudi lažje najti primerne pogoje za dobre posnetke.

In sicer bodo na prostem predvajali Hofmannsthalovega »Slehernika« in Mozartov »Cosi fan tutte«. Poleg tega je predviden še prenos ene serenade iz rezidenčnega dvora. Tudi letos, kakor doslej vsako leto, bo programe prenašal avstrijski radio ter posredoval prenos v vse države, ki so združene v »Evrovizijo«.

Svetovna književnost v jeziku Orija

V državi Orisa v severovzhodni Indiji že dve leti prevajajo najpomembnejša dela svetovne književnosti na jezik Orija. Jezik Orija je soroden bengalskemu, govori ga 11 milijonov prebivalcev države Orisa. Pisatelj in založnik Prafula Chandra je ustanovil v mestu Cutaku celo društvo, katerega člani so zaposleni samo s prevajanjem književnih del. Doslej so prevedli v ta jezik že dela mnogih dobitnikov Nobelove nagrade.

Spored VI. Ljubljanskega festivala

Ljubljanski festival, največja slovenska kulturna revija, je vsako leto pritegnila veliko število ljubiteljev kulture tudi iz naših krajev. Zato na splošno željo spet objavljamo dnevni spored festivala, ki letos traja od 28. junija do 20. julija. (Nadaljnji spored bomo objavili v prihodnji številki.)

28. 6. — **Uvodni fanfari** ob 19.45 uri z Gradu, ob 20.15 uri v preddverju Križank, kjer je istega dne **Večer izbrane komorne glasbe** s sodelovanjem ansambla slovenskih solistov.

29. 6. — B. Smetana: **Prodana nevesta** — Ljubljanska opera.

30. 6. — B. Smetana: **Prodana nevesta** — Ljubljanska opera.

1. 7. — B. Smetana: **Prodana nevesta** — Ljubljanska opera.

2. 7. — P. I. Čajkovski: **Labodje jezero** — Balet ljubljanske opere.

3. 7. — P. I. Čajkovski: **Labodje jezero** — Balet ljubljanske opere.

4. 7. — **Večer pesmi in arij** — Helda Marino, Argentina — Italija.

5. 7. — C. Goldoni — M. Rupel: **Primorske zdrahe** — SNG Trst.

6. 7. — C. Goldoni — M. Rupel: **Primorske zdrahe** — SNG Trst.

Pričetek vseh prireditev ob 20.30 uri v Križankah.

V okviru letošnjega festivala bodo 28. 6. odprli tudi dve posebni razstavi: ob 10. uri razstavo Narodnega muzeja Ljubljana pod naslovom **Turški vpadi na slovenska tla,** ob 12. uri pa razstavo Narodne in univerzitetne knjižnice pod naslovom **400 let slovenskega koledarja.** Prva razstava bo ob delavnikih odprta od 9. do 12. in od 15. do 20. ure, druga pa od 10. do 12. in od 16. do 18. ure, ob nedeljah pa obe razstavi od 9. do 13. ure.

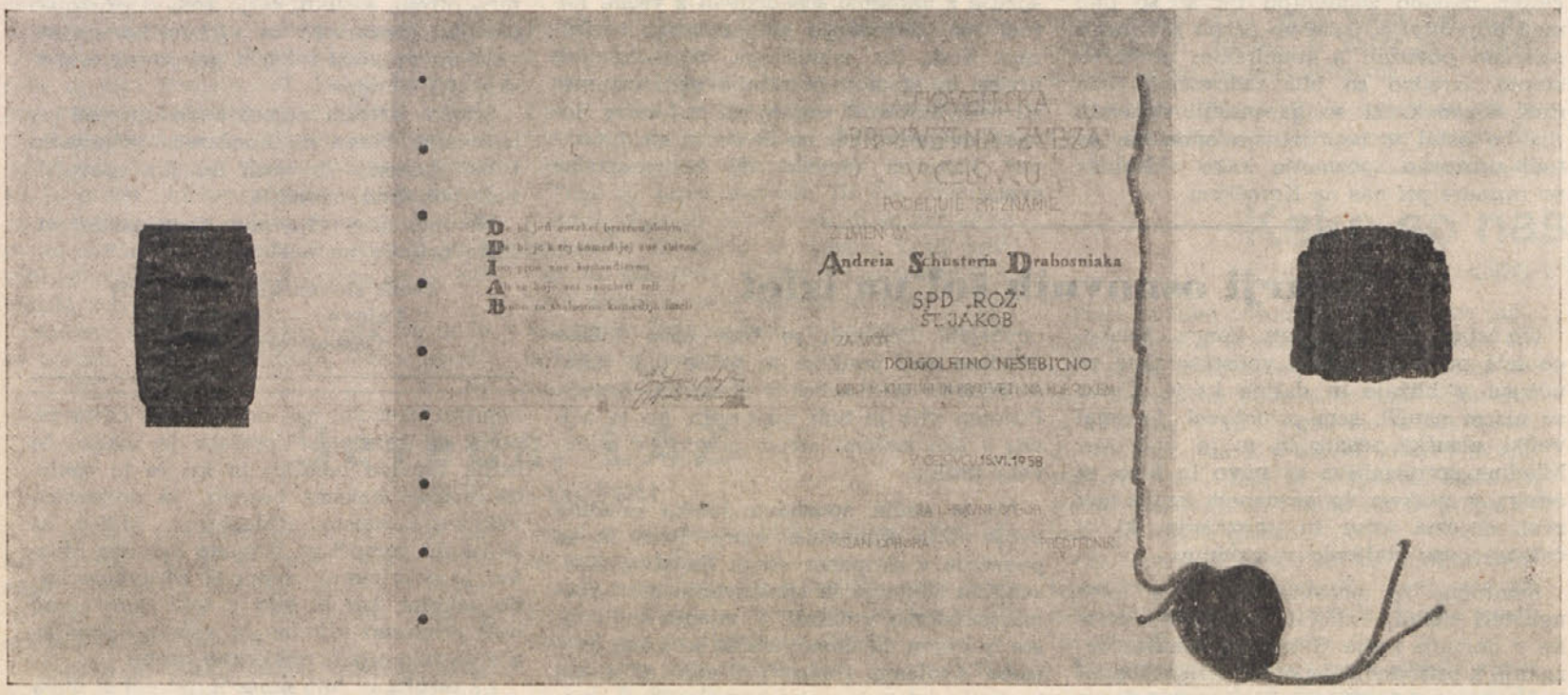

Opis Priznanja Andreja Schusterja-Drabosnjaka

Umetniško izdelano Priznanje Andreja Schusterja-Drabosnjaka, ki ga je Slovenska prosvetna zveza ob svojem 50-letnem jubileju prvič podelila vrsti zaslužnih prosvetnih delavcev, je vzbudilo splošno zanimanje ne le med nagrajenci, marveč tudi med ostalim našim ljudstvom. Mnogi so se na nas obrnili s prošnjo, da bi Priznanje podrobneje opisali tudi v listu. Tej prošnji radevolje ustrežemo in prinašamo tukaj posnetek Priznanja ter kratek opis:

Platnici sta posneti po knjigi, ki so jo vezali v Celovcu, v reprezentativni vezavi v letih, ko je živel koroški ljudski ustvarjalec Drabosnjak.

Na prvi notranji strani je upodobljeno znamenje naše ljudsko-prosvetne dejavnosti: tri žalik-žene s knjigo, liro in igralsko masko. Isto je kot vodni tisk podloženo na strani, kjer je natiskano in napisano priznanje.

Za geslo so uporabljeni štirje stihi bukovnika Drabosnjaka, v katerih je izrazil željo v predgovoru, da bi rad zbral toliko bratov, ki bi igrali igro — »žalostno komedijo«. Črke so izbrane iz Drabosnjakovega Marijinega pasiona — originalnega natisa iz njegovih časov; podpis pa je posnet iz stare slovenske protestantike, ki si jo je Drabosnjak sposodil v davnih časih v gornjih krajih, v Ziljski dolini, jo vrnil in se podpisal, da se za sposojeno »lepo zahvali«.

Na zadnji notranji strani Priznanja je upodobljena vezenina iz ziljske peče, ki se imenuje zadek in je tkana v originalni ljudski obrtni — umetni — zasnovi, v zlati nitki.

Na umetniškem papirju je nadalje za podlago vtisnjen še posnetek pergamenta, ki naj bi nam približal dokument iz nekdanjih časov.

Odlikovanci pa so bili deljeni na tiste, ki so ga prejeli za svojo ustanoviteljsko spodbudo, drugi za svoje dolgoletno nesebično delo ter tretji za svoje nesebično obnovitveno delo v kulturi in prosveti na Koroškem, kar jim je bilo v dokumentu tudi poudarjeno.

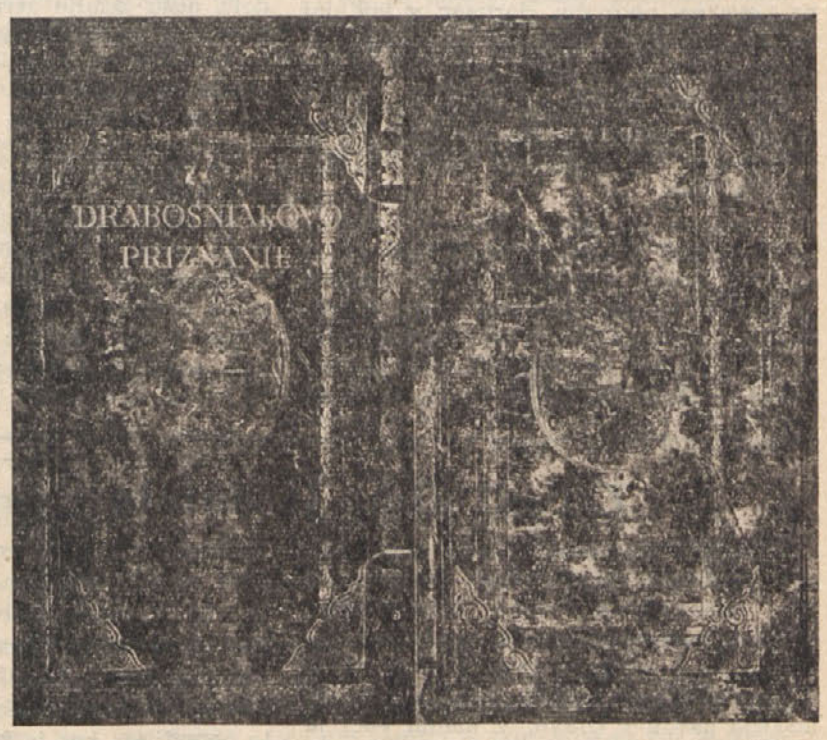

Dr. MIRT ZWITTER 72

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Delno so njeni poslanci dosegli zelo pomembne zadevne zaščitne določbe tudi v regionalnih zakonih in ukrepih uprave področja, kar smo že na drugem mestu zgoraj omenili.[108])

Tako daje leta 1957 sprejeti regionalni Zakon o pospeševanju industrije manjšini možnost, da zaščiti svoje ozemlje pred potujčevanjem in je SVP šele po upoštevanju zadevnih sprememb glasovala za sprejetje zakona. Nadaljnjo učinkovito zaščito omogoča manjšini Regionalni zakon št. 7 z dne 17. maja 1956, ki daje edino Deželnemu odboru (v katerem imajo Nemci večino) pravico razlaščanja zemlje za potrebe stavbišč za stanovanja in naselbine, razen redke izjeme, ako gradi država sama. Na ta način imajo južnotirolski Nemci poleg popolne oblasti nad kmečko zemljo, ki jim jo nudi »Zakon o kmetijah« z dne 29. marca 1954, sedaj tudi popolno kontrolo nad stavbenimi zemljišči v mestih, torej monopol nad vso zemljo.

Poleg navedenih pa je pričela izvajati SVP proti socialnemu izpodrivanju, ki ga smatra za »najstrašnejše orožje v narodnostni borbi«, vrsto posebnih ukrepov s ciljem neposredne hitre odpomoči grozečemu razvoju: Ugodni krediti z ustrezajočimi kreditnimi pogoji naj s pomočjo pokrajine ustvarijo nova delovna mesta. Dovoljujejo se v prvi vrsti obstoječim obratom za racionalizacijo, za tehnično izpopolnitev in za razširitev. Služijo pa naj tudi ustanovitvi številnih novih, po vsej pokrajini razdeljenih malih in srednjih obratov, ki naj bi nudili zaposlitev ali polno zaposlitev na kmetih odvišne delovne sile. V isti namen podpira in nudi pokrajinska uprava tudi široko pomoč obratom s strokovnimi nasveti, gospodarskimi analizami, podpiranjem strokovne izobrazbe in šolanja v obratih, dovoljevanjem štipendij za študij in strokovno izpopolnjevanje itd. Najnovejše področje, ki mu SVP posveča še prav posebno skrb in mu nudi vsestransko pomoč, je velikopotezna akcija za ustvaritev stanovanj in celih novih naselij v mestih in gospodarskih središčih dežele.

Na vseh teh ukrepih in njihovem hitrem uresničevanju lahko vidimo, kako veliko nevarnost so južnotirolski Nemci spoznali baš v družbenem in socialnem izpodrivanju. **Ta nevarnost, ki grozi južnotirolskemu konservativnemu kmečkemu podeželju s strani tujerodnih in odtujenih meščanskih središč, je pri presoji splošnega položaja južnotirolske nemške in slovenske manjšine na Koroškem danes morda največja sorodnost usode in razvoja obeh manjšin.** Velike pa so razlike v izhodiščih tega pojava: V razdelitvi odločilnih gospodarskih položajev, v osebni zavesti prizadetih, predvsem pa v dobi trajanja tega razvoja pri obeh manjšinah. Zato je tudi ocenjevanje in odpornost povsem drugačna. **Južni Tirolci so dosledno svoji borbi za nacionalno enakopravnost, kulturne in šolske pravice dodali novo področje gospodarskega odpora in socialne borbe kot najbistvenejše osnove svoje politike za obstanek narodnostne skupine.** »Naša narodnostna borba ni najzadnje socialni spor!« ugotavlja ena izmed programskih parol SVP. Zvesta svojemu duhu, pa jo je razvila stranka v pravcu nacionalne napadalnosti na zunaj, medtem ko na znotraj vztraja na svojem ozkem stališču monopolizma. Tako svojim pripadnikom nalaga poleg nacionalne borbe strumno obvezo tudi do socialne borbe, vendar samo napram drugorodcem: »Kdor se ne izpopolnjuje, kdor se izmika žrtvi strokovne izobrazbe, podpira priseljevanje, ker prepušča delovno mesto, ki bi ga lahko zasedel in za katerega nastop ima kot domačin nesporno prvo pravico — Italijanu, ki se priseli!«[109]) Nasprotno pa na znotraj prepoveduje vsako socialno trenje: »Nemci ne moremo rabiti nobene razredne borbe med seboj, ker nas samo slabi... Mi nič nimamo od tega, če se nemški Južni Tirolci izmenoma pridružijo vsak različnim interesnim združenjem, ki pa v bistvu ne stremijo za nič drugim, kakor da bi gospodarsko izpodjedli in socialno izpodrinili nemško narodnostno skupino!«[109])

(Nadaljevanje sledi)

[108]) Pripomba: Glej nadaljevanji št. 66 in 67 tega članka.

[109] Pripomba: Dolomiten št. 287 z dne 13. decembra 1957.

Koncert SPD „Gorjanci“ v Kotmari vesi

Kotmirško Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« se je v nedeljo zvečer zelo dostojno uvrstilo v vrsto proslav na podeželju ob 50. obletnici Slovenske prosvetne zveze.

Skoraj ves dan je deževalo, zvečer pa so temni oblaki spet grozili, da bo lilo in že je škropilo ter je bilo pričakovati, da bo neugodno vreme motilo prireditev. Toda proti pričakovanju so mladi in stari ljubitelji slovenske melodije napolnili dvorano v gostilni pri Ledererju. Kakor je v zadnjih dneh blagodejen dež poživil poljske kulture, tako je naša pesem in glasba blagodejna osvežujoča rosa na področju naše prosvete, neprecenljive sile našega kulturnega podviga. Kotmirčani so pokazali, da ljubijo petje in glasbo in znova poudarimo: kdor ljubi pesem, ljubi človeka in vse kar je dobrega in lepega v njem. Niso prišli s kamni, da bi jih lučali v ljudi, ki uživajo in se oplajajo ob zares prvovrstno zapeti pesmi ter se veselijo dobre godbe še zelo mladega tamburaškega zbora.

Pevska izobrazba, dvignjena na ustrezno višino, pomeni močan vzpon kulture slovenskega ljudstva na Koroškem. Veličastna prireditev v Domu glasbe v Celovcu je pokazala, da so zbori zadivili in prevzeli številno občinstvo, navdušili do vzhičenja in toplega ganotja. Prav tako je prireditev v Kotmari vasi pokazala, da naše ljudstvo slej ko prej čuti potrebo po prosvetnem delovanju in kulturnem užitku. Brez dvoma so danes potrebe različne, mladina čuti širše vplive, nekatere oblike prosvetne dejavnosti pa ne zastarajo. Med te nedvomno spada petje in glasba. Zato ni čuda, da so na prireditvi v Kotmari vasi navdušeno aplavdirali, ko se je naglasilo, da velja veliko priznanje zaslugam požrtvovalnih pevovodij, našemu Kernjaku, ki je včasih strog in resen, pa ga pevci kljub temu radi imajo, ker se zavedajo, da so uspehi mogoči le v strumni disciplini. Enako se uspešno prizadeva na pevskem področju Hartman v Podjuni in vsi prizadevni krajevni pevovodje in nenavsezadnje vsi dobri pevci in pevke v posameznih zborih, ker brez teh nastopi ne bi bili mogoči. Znak kulturne višine našega ljudstva je, da zna ceniti tovrstno prizadevanje.

V dvorani je nastala tišina. Občinstvu se je najprej predstavil mladi tamburaški zbor in izvabil v svojem prvem komadu prijetne in skladne zvoke iz svojih instrumentov. Poslušalci so iz srca izražali svoje zadovoljstvo in veselje fantom tamburašem iz domačega kraja. Lahko so ponosni nanje, saj obetajo, da bodo zasloveli v bližnji in daljni okolici. Mešani zbor, dekleta v mikavnih narodnih nošah, pa je pod vodstvom Pavla Kernjaka prepeval lepo in ubrano. Z nad vse posrečenim izborom sicer že znanih pesmi, vendar nikdar naveličanih, je zbor ustvaril med občinstvom na mah skupno povezanost in lahko bi rekel družinsko medsebojnost. Navdušenje hvaležnih poslušalcev se je pri vsaki pesmi stopnjevalo, prav tako so vsi z užitkom spremljali vse nadaljnje godalne točke tamburaškega zbora.

Na prireditvi smo imeli med poslušalci prijetno priložnost pozdraviti drage in odlične goste, profesorje in študentke ter študente geografskega instituta ljubljanske univerze, ki so izkoristili svoje potovanje, da so prisostvovali domači slovenski prireditvi v koroški vasi. Razveseljivo je, ko so vsi zatrjevali, da so bili z večerom izredno zadovoljni ter so se tudi med prireditvijo, posebno pa po zaključku prisrčno povezali s kotmirškim prebivalstvom. Izredno so bili zadovoljni, toda grdi dogodek, ki so ga morali doživeti, jim bo ostal v neprijetnem spominu, pa tudi prozorno spoznanje kako »idealne« so razmere pri nas na Koroškem.

V dvorani je bilo svečano in prazniško razpoloženje. Kjer se poje, tam se ustavi, ker hudobni ljudje ne poznajo petja, so nam pravili že v osnovni šoli. V zaščiti temne noči pa so se pod oknom ustavili ljudje gneva in sovraštva ter vrgli v dvorano kamen, ki je prebil okno. Drobci šipe so ranili tudi eno izmed študentk ljubljanske univerze. Umevno je, da je zločinsko dejanje storilcev izzvalo med občinstvom izbruh ogorčenja in zaničevanja, najbolj onim, ki takšno šovinistično vzdušje na Koroškem še vedno nemoteno netijo in gojijo.

Z uspelo prireditvijo je bil spet doprinešen delček k široki in dobrodejni kulturni rasti našega ljudstva, ki ga naj dviga k lepoti in dobroti, k toplemu in iskrenemu čustvu ter zvestobi lastnemu narodu, kakor tudi k medsebojnemu spoštovanju in prizadevanju za lepo medsebojno sožitje z narodom sosedom in z vsemi narodi ter izločevanju nacionalnega šovinizma. Tudi čas tehniškega napredka, čas brzine in atomov potrebuje več humanosti, več kulturnih dejanj, ki naj ceno človeka dvignejo, ker ne denar in stroj, temveč kulturen človek naj bo gospodar sveta.

Šolarji osnovnih šol na izlet

Običajno je, da proti koncu šolskega leta prirerajo šolska vodstva izlete za učence v bližnje in daljne kraje. Česar se nisem naučil, sem pripotoval, je dejal veliki nemški pesnik in to je tudi res. Mladina sprejemljiva za novo in lepo, si odpira v vsakem še neznanem kraju nov svet, dojema vtise in spoznanja, ki ji ostanejo vse življenje v spominu.

Smatramo za umestno, da so se letos nekateri učitelji odločili in povedli otroke v domače kraje. S tem se mladina seznanja s prirodnimi lepotami domače zemlje, spoznava ljudi ter sliši, da v južnem delu naše zemlje živi poleg nemško govorečega prebivalstva tudi slovenski rod. Otroci niti ne vedo, kje vse se govori slovenski, prav tako kakor v njihovem domačem kraju.

Pri nas v Bilčovsu smo se razveselili izleta učencev iz šol Sele in Hodiše. Želeli bi še, da bi otrokom tudi povedali, da niso prišli samo v Ludmannsdorf, temveč tudi v Bilčovs, da bi tako vedeli tudi za domača krajevna imena ter spoznavali, da živijo v teh naseljih isti ljudje kot pri njih doma. V Bilčovsu smo slišali, da so se otroci med seboj lepo po domače pogovarjali. Obiskali so tudi našo šolsko mladino med poukom in so se tudi tukaj spoznavali med seboj v slovenski besedi. Prijeten vtis je tudi napravilo, ko je učitelj s slovenskimi otroci govoril v njihovem jeziku.

Na ta način spoznava šolska mladina svojo ožjo domovino, njene ljudi in se povezuje v skupnost vsega ljudstva, medsebojno soglasje in spoštovanje med obema narodoma v deželi. V mladih srcih raste ljubezen do domovine in se krepi zvestoba svojemu ljudstvu. Temu cilju naj koristijo izleti in prizadevanja učnih moči, ki se hočejo zavedati svoje plemenite vzgojne naloge.

Beljak

Pri Sv. Andreju je pri prekoračenju nezaprtega železniškega prelaza 83-letni rentnik Anton Samnitz prišel pod vlak, ki ga je povozil in vlekel 80 metrov s seboj. Naglušni stari mož verjetno ni slišal in opazil vlaka ter je bil pri nesreči na mestu mrtev.

Polana pri Bistrici v Rožu

Pri kmetici Mariji Jerolič je zbolel pred nedavnim triinpolletni sinček. Domači zdravnik je odredil, naj otroka prepeljejo v bolnišnico. Mati se je tedaj z bolnim otrokom podala v bolnišnico v oddelek za otroške bolezni. V bolnišnici pa je doživela precej nevljudno obnašanje s strani zdravnice. Zdravnica je ukazala otroka sleči, kar je mati takoj storila. Zdravnica se je nato odstranila. Ker se dalj časa ni vrnila, je mati otroka spet povila v obleko v skrbi, da se ne bi prehladil. Ko je zdravnica spet prišla, jo je nevljudno opozorila, zakaj je fanta spet oblekla, češ, tukaj še nihče ni zmrznil. Otroku je nemško ukazala, naj odpre usta, česar pa otrok ni razumel. Vprašala je mater, če otrok razume nemško in ko je ta rekla, da morda kakšno besedo, je zdravnica vzkliknila »desto schlechter«. Mater, ki je iskala pomoči za svojega bolnega otroka, je neprimerni postopek zdravnice hudo zabolel, ker bi bilo v taki zadevi pač bolj primerno vljudno in sočutno obnašanje za to najbolj poklicane osebe.

Za otroka ni bilo pomoči, po nekaj dneh je v bolnišnici preminul. Pokopali so ga na domačem pokopališču. Žalostnim svojcem naše srčno sožalje!

OBVESTILO STARŠEM

Počitniško letovanje naših otrok

Zveza slovenskih organizacij bo tudi letos poslala slovensko govoreče otroke na letovanje v počitniško kolonijo ob Jadranskem morju. **Letošnje letovanje bo v Crikvenici od 18. avgusta do 6. septembra.**

Za letovanje starši lahko prijavijo otroke v starosti od 9. do 14. leta in sicer pismenim potom **najkasneje do 31. julija 1958.** Poznejših prijav ne bo mogoče več upoštevati.

Prijava mora vsebovati naslednje podatke:

1. Ime, poklic in naslov staršev,
2. ime otroka ter njegove rojstne podatke.
3. če je otrok že kdaj bil v koloniji in kolikokrat.

Prijavi je treba priložiti osebno izkaznico otroka s sliko, ki jo izstavi pristojno okrajno glavarstvo in zdravniško spričevalo ter vplačati režijski prispevek v znesku 100 šilingov.

Starše, katerih otroci bodo sprejeti za letovanje, bomo po končanem prijavnem roku pismeno obvestili ter jim sporočili tudi potrebna navodila.

Ne zamudite prijavnega termina ter pošljite prijave na naslov:

Zveza slovenskih organizacij
Celovec — Klagenfurt
Gasometergasse 10

Dobrla ves

Nedavno tega je pri Dobrli vesi nastal gozdni požar, o kakršnih smo v letošnji pomladi brali in slišali že v neštetih primerih. V gozdni parceli posestnice Ane Treun je zgorelo okoli 35 kubičnih metrov jamskega lesa, na površini okoli 1 hektarja pa je ogenj uničil mlado drevje. Nastalo škodo cenijo na okoli 10.000 šilingov. Poleg domačinov sta se gasilne akcije udeležili požarni brambi iz Dobrle vesi in Velikovca.

Razne vesti iz Koroške

Pred nedavnim je v Celovcu umrl odvetnik dr. Fitz Luckmann v starosti 72 let. Pokojni je bil več let odvetnik v Ljubljani, v Celovcu pa se je udejstvoval tudi kot sodnijski tolmač za slovenski jezik.

Petnajstletna gospodinjska pomočnica Erna Elbe v Dobrli vesi je spodrsnila na stopnicah in padla. Zdravnik je ugotovil hude notranje poškodbe ter so jo morali prepeljati v bolnišnico.

Zaradi filma je hotela v smrt

V Beljaku si je neka 17-letna gospodinjska pomočnica hotela vzeti življenje iz prav nenavadnega vzroka. Prisostvovala je prej predvajanju filma »Ogrožena dekleta«, ki ji je segel tako v srce, da je v samomorilnem namenu skočila z železniškega mostu v Dravo. V hladni vodi je prišla k zavesti in pričela kričati na pomoč. Njene obupne klice je slišal kriminalni inspektor Ladstätter, ki stanuje na obrežju. Nemudoma je tekel k Dravi in kljub dežju in temi opazil, da se je večkrat dvignila človeška glava iz vode. Brez oklevanja je slekel vrhnjo obleko in skočil v vodo. S silnim naporom mu je uspelo, da je dekle dosegel ter jo z muko spravil na suho. Nezavestno so nemudoma prepeljali v bolnišnico, kjer je kmalu prišla spet k sebi. Kaže, da je dekle zelo občutljivo, ker je že prej enkrat zaradi malenkostnega vzroka s samomorilnim namenom skočila v Dravo ter sta jo tudi dva pasanta rešila v zadnjem trenutku. Kriminalni uradnik se je pri reševanju lažje poškodoval.

V Mariboru so spet pokopali enega izmed koroških rojakov

Nedavno tega so v Mariboru spremili koroškega rojaka Evstahija Joštla k zadnjemu počitku na mestno pokopališče v Pobrežju. V lepem številu so žalni gosti pokojnemu izkazali zadnjo ljubezen in spoštovanje, med temi posebno mnogo železničarjev in članov Kluba koroških Slovencev v Mariboru.

Pokojni Joštl je bil rojen leta 1896 v Št. Petru pri Grabštanju. V Celovcu je študiral na realki ter sta bila med drugimi sošolca z namestnikom deželnega glavarja g. Krassnigom. Bila sta vse življenje iskrena tovariša ter so tudi namestnika deželnega glavarja obvestili o njegovi smrti. Namestnik deželnega glavarja bi se bil udeležil pogreba, toda se ni mogel, ker je bil sam bolan in se zdravil v bolnišnici. Pač pa je žalujoči družini brzojavno sporočil svoje globoke sožalne besede.

Joštl se je odločil za železničarja ter je kot mlad uradnik služboval v Grabštanju. Po plebiscitu je odšel v Jugoslavijo ter bil nameščen v Dravogradu, Logatcu in nazadnje v Mariboru. Med vojno so ga nacisti prestavili v Frankfurt na Odri. Vse življenje je pokojni ohranil toplo in iskreno čustvo svoji rodni koroški zemlji in slovenskemu ljudstvu v svoji ožji domovini. V svojem zasebnem življenju je marljivo deloval v zadrugah in pri sindikatih.

Pri pogrebnih svečanostih so Evstahiju Joštlu njegovi stanovski tovariši zapeli v slovo, poslovilne besede pa je spregovoril predsednik Kluba koroških Slovencev Brandner ter na kratko očrtal njegov značaj in njegovo življenjsko pot.

Delovni trg na Koroškem

Kakor navaja deželni tiskovni urad, je bilo po poročilu deželnega delovnega urada sredi meseca junija na Koroškem prijavljenih 4097 brezposelnih delovnih moči, med temi 2017 moških in 2080 žensk. V primeri z istim časovnim razdobjem lani je letos brezposelnih pri moških za 514 in pri ženskah za 398 oseb višje. Najmanj je zaposlenost nazadovala v primeri s prejšnjim letom v okrajih Celovec, Feldkirchen in Wolfsberg, dočim je nazadovanje v vseh ostalih krajih občutnejše.

V gradbenem gospodarstvu je nastalo v vseh okrajih pomanjkanje strokovnih, pa tudi pomožnih delavcev. Gozdne delavce pa so zaradi ugodnega vremena letos lahko zaposlili že kmalu tudi v višjih legah.

V tujsko-prometnih podjetjih je bilo zaradi ugodne predsezone mogoče precej razbremeniti ženski delovni trg, ker se je letos sezona pričela nekaj tednov prej, kakor običajno.

Pri bolniških blagajnah na Koroškem so 31. maja 1958 zaznamovali 136.108 zavarovanih delojemalcev, med temi 98.165 moških in 37.943 žensk. V primeri z mesecem prej je število zaposlenih naraslo za 5190 moških in 2129 ženskih oseb. Nasproti istemu času lani je bilo letos na Koroškem 1741 oseb več zaposlenih.

KOLEDAR

Petek, 27. junij: Hema
Sobota, 28. junij: Irenej
Nedelja, 29. junij: Pet. in P.
Ponedeljek, 30. junij: Emilijana
Torek, 1. julij: Teobald
Sreda, 2. julij: O. M. D.
Četrtek, 3. julij: Heliodor

Milly Dandolo:

Zgodba o prelepi metuljki

Nekoč se je v gozdu rodila metuljka. Imela je velike peruti, sinje, rdeče in rumene. Bila je prelepa in vsi so jo občudovali. Marsikateri otrok je stekel za njo in jo skušal uloviti, pa se mu ni posrečilo. Ostale žuželke pa niso marale metuljke, zaničevale so jo zato, ker se je samo spreletavala, delala pa ni ničesar. Še kokoši na dvorišču so gledale nanjo brezbrižno misleč, da je le košček barvanega papirja, ki je priletel z okna. Nekoč jo je celo maček poizkusil uloviti, pa je ni mogel.

Metuljka je letala vse pomladne dni, letala je vse poletje. Spomladi se je spreletavala med grmi črnega trna, ustavljala se je zdaj pri tem, zdaj pri onem cvetu in njene nežne peruti so drhtele nad soncem in nad vonjem rož. Poleti je letala pod krošnjami dreves in se hladila v senci. Septembra pa je odletela med trte in vdihavala je vonj zlatih grozdov. Toda, ko je prišel oktober z deževjem in burjo, je metuljka, ki je bila rojena za toploto in za svetlobo, vztrepetala, stisnila je k sebi obledele peruti in žalostna se je približala zemlji.

Nekega dne se je sonce zopet zasmejalo tratam, rosnim od dežja, temni zemlji in orumenelemu drevju. Metuljka pa je bila mrtva. Tedaj je priletel slavec na še zeleno vejo visokega drevesa in pričel je peti.

Bil je zelo utrujen, saj je njegov čas že pošel in le malokdaj je meseca oktobra slišati slavčkovo pesem. Njegov spev pa je bil poln miline prav kakor v toplih poletnih dneh.

Slavček je pel tako:

»Tako lepa si bila, metuljka, ko si v zraku potresala svoje pisane peruti! Nežen je bil tvoj let in lahko tvoje telesce! Ni je bilo žuželjke in ni ga bilo ptiča, ki bi bil lahko primerjal svojo lepoto s tvojo. Ni bilo očesa, ki ti ne bi bilo sledilo z občudovanjem.

Bila si najlepše živo bitje in tvoje življenje je bilo polno lepote in poezije. Kateri spev te je vreden? Počivaj, sladka metuljka, radost oči in srca!«

Tako je zapel slavček, in vse živali v gozdu, na polju in po vrtovih so začudene poslušale. Le zakaj je slavec, kralj pevcev in pesnikov, podaril nepotrebni, bahavi metuljki svoj najmilejši spev v tem žalostnem letnem času, v katerem slavčki nič več ne pojejo?

Velika, zlata čebela, častna družica kraljice čebel, se je približala drevesu, kjer je še vedno bil slavček in je vprašala:

»Zakaj, pesnik, si zavrgel enega izmed svojih najlepših spevov za to brezplodno bitje, ki je živelo le za svojo lepoto in ni nikoli mislilo na delo, nikoli napravilo nič koristnega? Pesnik, to ti ni v čast.«

Slavček je tako odgovoril:

»Ne očitaj mi, ljuba prijateljica. Jaz vem, zakaj sem pel in kmalu boš tudi ti izvedela. Tu blizu v revni kočici je dolgo časa ležal bolan deček. Bil je vedno sam, ležal je v posteljici ob oknu in ni imel igrač in ne knjig, prav kakor vsi drugi revni otroci. Gledal je nebo in vrhove dreves in bil je zelo žalosten.

Toda metuljka je šla k njemu in ga je tolažila. Poletela je do malega okenca in kadar je bilo odprto, se je spustila celo v sobo. Otrok se ji je smehljal in včasih je od radosti zaploskal z drobnimi ročicami. Še nikoli ni bil videl tako lepe metuljke, zato se je vedno zelo razveselil te nežne prijateljice. Sledil ji je s pogledom, ko je letala, prešteval je rumene pike na njenih perutih in kasneje, ko je ostajal sam, je zapiral oči in gledal v spominu prelepe barve. Prav gotovo je metuljka pripomogla k temu, da je otrok ozdravel, saj lepota lahko doseže mnogo, kadar je združena z dobroto. Zdaj je metuljka mrtva. Mar ni bilo prav, da sem zapel zanjo najslajši pozdrav? Po tvojem nekoristno bitje je bilo boljše kot čebela, in bolj radodarno kot mravlja . . .«

Tako je povedal slavček. Čebela pa ni vedela, kaj naj še reče, zato je odletela.

Videli bomo, kako bo spomladi. Upajmo, da bodo delovne, toda ponosne žuželke ljubezniveje gledale razposajene, a dobre metulje.

Seveda, LAŽ

(ANGLEŠKA NARODNA)

V nekem mračnem gozdu je ležal nekoč čevelj. Nihče ni vedel, kako je tja zašel. Nobenega človeka ni bilo v bližini in tudi zveri, ki so tam živele, niso še nikdar videle človeka.

Najprej je opazil čevelj medved. Ovohal ga je in ga jel obračati s svojimi velikimi šapami. Ni se mogel domisliti, kaj naj bi to bilo. Sklical je vse živali, da bi jim pokazal, kaj je našel. Nobena žival ni še nikdar videla čevlja. Prvi se je oglasil lev:

»Seveda, to je drevesna skorja,« je rekel.

»Ah, ne,« — je dejal leopard, »to je koža od kakšnega sadeža.«

»Jaz pa mislim,« — se je oglasila opica — »da je to orehova luskina.«

Volk se je široko zarežal:

»Ne bo držalo. To je nekakšno ptičje gnezdo. Kar poglejte: tu je luknja za vhod, tu pa vdolbina za jajčeca.«

»Vsi se motite« — je zameketala koza, in pokazala na vezalke. — »Ali vidite tole? To je vendarle nekakšna bilka.«

Živali so se začele prepirati in vsaka izmed njih je bila seveda prepričana, da ima prav. Začele so celo suvati druga drugo. Medtem je pa od nekje priletela sova in se usedla na bližnje drevo. Čez čas je spregovorila:

»Mir. Pomirite se, povedala vam bom, kaj je to. Takšnih stvari sem videla že nič koliko. To je človekov cevelj.«

»Najprej nam povej, kaj je to človek in kaj je čevelj.«

»Človek?« se je zamislila sova. »To je dvonogo bitje. Podoben je ptiču, pa nima perja. Hodi kakor mi, jé kakor mi, govori kakor mi, naredi pa lahko več kot zmoremo narediti mi vsi skupaj.«

»Ni res,« — je zabrundal medved. »Kako naj bitje, ki ima le dve nogi naredi več in bolje kot mi, ki jih imamo štiri. To je laž.«

»Seveda je laž,« so kriknile ptice. »Kako naj nekdo živi, ki ima le dve nogi, pa nima perja.«

»To kar pravim jaz, je resnica,« je rekla sova. »Take stvari lahko dela in naredi samo človek. Z njimi se obuva, v njih hodi in to imenuje čevlje.«

»Laž, laž,« so dvignile vrišč živali. »Mi vemo, da se to ne nosi na nogah. Vse to je nemarna laž. In zato, ker si nas hotela tako grdo nalagati, ti prepovedujemo, da bi še živela med nami. Poberi svoja šila in kopita in izgini iz našega gozda.«

Kako so nastali lokvanji

(INDIJANSKA PRAVLJICA)

Pred davnim časom sta živela dva indijanska otroka, bratec in sestrica. Zelo sta se ljubila. Fantku je bilo ime Vajota, deklici Oseta, kar pomeni po naše »Sonček« in »Ptička«. Najraje sta se otroka igrala ob velikem jezeru v bližini šotorov svojih staršev. Oče jima je napravil kanu iz svetle brezovine in z njim sta se prepeljavala po vodni gladini.

Ob jezerskih bregovih so cvetele najlepše cvetice in Vajota in Oseta sta jih nabirala, kolikor sta jih le mogla nesti, ter jih spletala v vence.

Na eni strani je iz jezera molela strma skala. Nekega dne sta splezala nanjo, da bi tam lovila pisane metulje. Nenadno pa se je pod Osetino nogo utrgala skala in deklica je strmoglavila v globoko jezero. Trd od strahu je Vajota obstal le za trenutek, nato pa se je pogumno pognal v globino, da bi rešil sestrico. Toda njegova sestrica je izginila, nikjer je ni opazil, čeprav je pretaknil vso jezersko globino. Jokaje je stekel domov z žalostno novico.

Vsi možje indijanskega plemena so se dvignili, da bi poiskali deklico, toda vrnili so se praznih rok — Osete ni bilo nikjer. Jok in tožba sta zagrnila nesrečno vas, kajti vsi so imeli radi ljubko mlado dekletce.

Naslednjega jutra se je vrnil z jezera lovec, ki je klical po vasi: »Na vodi ležijo velike bele cvetice, kakršnih še nikdar nisem videl. Pojdite in poglejte!«

Vse je drvelo na jezerski breg in občudovalo belo cvetje z zlatim srcem. In modri stari čarovnik je dejal:

»To je Oseta! Spremenila se je v cvetko.«

Ves dan so ostali Indijanci na jezerskem bregu in strmeli v čudovite cvetice, ki so zvečer svoje čaše zaprle, da bi spale, prav tako kot ljudje zvečer ležejo k počitku.

Poslej so Indijanci izmed vsega cvetja najbolj ljubili lokvanje, saj so vedeli, kako so nastali.

Ali že veste . . .

. . . da je najbolj gosto naseljena mala državica Nizozemska, saj pride približno na kvadratni kilometer 337 ljudi, po naseljenosti ji slede: Belgija, Japonska, Anglija, Nemčija, Južna Koreja, da pa spadajo med najredkeje naseljene države: Libija, Somalija, Sudan, Kanada, Sev. Rodezija, Eritreja itd.

. . . da prebiva danes na planetu, ki mu pravimo Zemlja približno 2,7 milijarde ljudi, kar seveda ni malo, pa bi se precej zamudil, če bi hotel poštevilčiti vse te glave. Pa pravijo učenjaki, ki se s tem ubadajo, da bo že čez komaj 40 let to število naraslo na 6 milijard ljudi in da jih bodo morali tedaj že pričeti izvažati na Luno ali pa na Mars.

. . . da živi približno v Evropi okoli 570 milijonov ljudi, v Aziji okroglo 1550 milijonov, v obeh Amerikah preko 360 milijonov itd.

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA — POVEST DAVNIH DEDOV

77

Radovan je stopal trudno se zibaje ob Iztoku proti taborišču, kjer je bilo jedro vojske, Iztokovi oklopniki. Vsi so ga bučno pozdravili. Ko se je približal Rado, se je godec preplašil. Iztok pa mu je vzkliknil:

»Dobil jo je!«

Rado je zgrabil starca za roko in ga stiskal, kakor bi v rokah iskal Ljubinice, da bi jo pritisnil k sebi.

»Očka! Kje je? Govori, pripoveduj! In če je v samem Bizancu, ponjo gremo. Takoj!«

»Vihar! Potrpi, da si oddahnem. In tudi potem se boš še postil. Najprej govorim s teboj, Iztoče! Na bogove, da se razplakaš in poskočiš kakor kozlič, ko zveš, kaj nosim na srcu.«

Pomenljivo je pritisnil roko na prsi, kjer je počivalo Epafroditovo pismo.

Ko se je Radovan pokrepčal z mesom in medico in pozvedel vse novice, kako so Hune napadli, kako vojevali in ropali, je pomignil Iztoku kakor mož, ki ima oblast, in se oddaljil z njim od vojske.

»Kakor sem ti rekel,« mu je govoril starec potoma, »pripravi se na veselje, da se ti ne zavrti v glavi. Čul boš skrivnosti in bral jih boš.«

Nato se je ozrl in potegnil iz nedrja Epafroditovo pismo. Iztok je takoj uganil pisavo. Kakor sonce se je zasvetila radost na njegovem licu. Suha, neprebrana črka mu je govorila toliko upov, da so se junaku tresli prsti, ko je razgrinjal pismo. Radovan je stal razkoračen pred njim in pasel oči ob Iztokovi sreči in užival prešerno sadove svojega truda.

Epafrodit je pisal najprvo o svoji rešitvi, nato o tem, kako je otel Ireno, ki biva sedaj pri njem v Solunu. Pismo je sklenil:

»Pridi torej, ti izbrani od usode, in kaznuj! Dvigni svoj narod še to jesen. Odpora se ne boj! Ni vojakov. Belizar je zapuščen v Italiji. Kroži vest, da je pisal Upravdi: Če hočeš, da se bojujem, pošlji vojakov. Če hočeš, da živimo, pošlji nam hrane. — Vidiš, napočil je dan. Pridi in požanji. Njiva je zrela. Med tvoj lovor ti vplete Epafrodit beli cvet, Ireno. Toda ne mudi se! Meni pešajo moči. Že me vabi Haron, naj sedem v brod in odveslam preko meje življenja. Ko vaju blagoslovim, tebe in Ireno, porečem s Pavlom: Tek sem dokončal, pridi smrt!«

Ko je Iztok prebral, je krčevito držal med prsti pergament, oči so obvisele na črkah, na besedah. Kakor v sanjah so se gibale pred njim sence. Bral je drugič, tretjič, prsi so se mu širile, čedalje globlje in hitreje je dihal, dokler ni zmogla radost junaškega srca. Prekipel je. Kakor omamljen je razprostrl roke in segel po Radovanu in ga stisnil k sebi na mrzli oklep, da je starec zaječal.

»Očka, ti delaš čuda!«

»To so ukane, sinko!«

»Da sem despot, pa bi ti še ne mogel povrniti veselja, ki si mi ga napravil. Častit in hvaljen boš v rodu Svaruničev!«

Iztok je v hipni radosti pozabil Ljubinice. Vprašanje za vprašanjem je vrelo na starca. Kako je dobil pismo? Ali je videl Epafrodita? Morda njo samo? Ali je vesela? Zdrava?

Toda Ljubinice ni pozabil Rado. Od daleč je strmel na Iztoka in Radovana. Hrepenenje, strah in up mu je polnilo dušo. Čakal je, gledal, noge so se mu začele premikati, bližal se je čedalje bolj. Videl je, kako je Iztok bral, kako je objel Radovana, kakor sončni žarek je zagorelo v njegovih prsih, posvetilo v temo, v grozo in užgalo. Odtrgal se je od čakajočih vojščakov in hitel k Radovanu in Iztoku.

»Ne prebijem več! Razodeni še meni, očka! Kje je Ljubinica?«

Tedaj se je zdrznil Iztok, kakor bi mu sredi sladkega napoja pripolzela velika grenka kaplja. Radovan je onemel in ni mogel in si ni upal pogledati Radu v oči. Vsi so za hip obmolknili. Radu je črna slutnja zadrgnila grlo, srce se mu je vznemirilo, čelo zmračilo.

»Očka, ti skrivaš tajnosti! Mrtva je.«

»Bogovi jo čuvajo,« je odvrnil godec plaho in zmedeno.

Radu so se zablisnile oči. Topotnil je z nogo, dvignil pesti in stopil pred godca z nagnjenim životom, da je Radovana polila vroča sapa iz pihajočih nosnic.

»Ne skrivaj!« je zakričal v bolesti. »Ubijem te!«

Iztok je stopil med starca in razpaljenega mladeniča. Radovan pa je hitel s povestjo, kako je iskal Ljubinico, kako ji sledil in našel celo konja, ki je poginil, nje pa ni našel. O volkovih je molčal.

»Bogovi jo čuvajo! Išče jo Numida«, je lagal v strahu. »Išče jo in jo najde, kakor je našel Ireno.«

Radu so omahnile roke, napete mišice so odnehale, po obrazu se je razlila bolest. Škrtnil je z zobmi.

»Izgubljena! Maščujem te, Ljubinica, jaz grem za Tunjušem in za njo!«

Zasukal se je, utripajoč po životu.

Iztok ga je prijel za roko.

»Ne pojdeš sam, vsi gremo!«

Še tisti dan je Iztok pozval vse starešine v posvet. Soglasno in hrupno so brez ugovora sprejeli njegove nasvete. Zakaj narod je veroval vanj zaradi zmag, ki jih

Odločen boj krompirjevcu in krompirjevi plesni

Zelo zgodaj in v izredno velikem številu se je letos pojavil po krompiriščih krompirjevec — za kavino zrno veliki rumeni, črnopriižani hrošč, katerega mesnatordeče in požrešne ličinke uničujejo krompirjevo zel. Pričakovati moramo, da se bo letos pojavil na krompiriščih še dvakrat, tu in tam pa celo trikrat in sicer v mnogo, mnogo večjem številu, kakor smo ga zasledili prvič.

Pri današnjem pomanjkanju ljudi na kmetiji je njegovo pobiranje naravnost igračkanje. S pobiranjem ga ne bomo odgnali z njive, niti ne odvrnili škode, ki jo bo napravil. **Edino učinkovito sredstvo je škropljenje z raznimi pripravki, od katerih najbolj priporočamo GESAROL 50.** Ne oklevajmo! Čim opazimo na krompirišču večje število hroščev, si izposodimo v soseščini ali pri zadrugi poljsko škropilnico in poškropimo krompirišče.

Letos se bo na krompiriščih pojavil tudi drugi škodljivec oz. bolezen krompirjeva plesen (Kraut- und Knollenfäule der Kartoffel). Ta bolezen se bo pojavila, ker smo jo imeli tudi v zadnjih letih in ker ne obstoja samo v tem, da nam uniči krompirjevo zel ravno v času, ko bi se morali gomolji najbolj razvijati. Lani je prešla tudi na gomolje, iz katerih se bo letos spet razvila na listju, čim pride v poletni vročini do soparnega in vlažnega vremena.

Tudi proti krompirjevi plesni učinkuje le škropljenje, in sicer s KUPFEROXYCHLORIDOM, ki pa ga lahko primešamo Gesarolu, ko škropimo proti krompirjevcu. Proti krompirjevi plesni moramo škropiti prej, preden se pojavi. Pozneje ne more več dosti pomagati.

Tako škropljenje proti krompirjevcu kakor tudi proti krompirjevi plesni se izplača. Stroški škropljenja predstavljajo le malenkost od škode, ki jo s škropljenjem odvrnemo.

Da se mleko ne bo pokvarilo

Mlekarne se borijo za kvaliteto mleka, ki ga je danes v izobilju in katerega izdelki so čedalje težje vnovčljivi. Izkupiček za mleko je letos edini kmetov zaslužek, ker je na vseh drugih področjih zaradi vigredne suše utrpel neprecenljivo škodo. V poletnem času se mleko, preden pride do zbiralnice in mlekarne, lažje skvari in skisa kakor v vigrednem ali jesenskem času.

Ti trije momenti narekujejo vsakemu kmetovalcu, da s svoje strani napravi vse, da se mu mleko doma ali na poti do mlekarne poleti ne bo skvarilo in da ga bo dobil potem tudi v redu plačanega.

Mleko se prične kvariti, čim pridejo vanj drobnoživke (bakterije itd.) in čim te najdejo v njem povoljno toploto za svoj razvoj. Ta toplota je nekako med 35 in 40 stopinjami, torej v sveže namolženem mleku. Pri tej toploti se v teku 2 ur iz ene drobnoživke razvije nad 15 milijonov drobnoživk. Razvoj drobnoživk, s katerim je takorekoč vsako sveže mleko okuženo, šele omejimo na znosno mero, če ga takoj ohladimo na 10 in manj stopinj. Ker traja pot mleka do mlekarne, kjer ga lahko popolnoma razkužijo ali pasterizirajo, povprečno 6 do 7 ur, pri večernem mleku celo 15 ur, sta snažnost pri molži in nagla ohladitev mleka predpogoj za dobro kvaliteto, ki jo mora mleko še vedno imeti, ko pride v mlekarno.

Prav zato pa se moramo v poletnem času dosledno držati navodil higiene molže in shranjevanja mleka, ki obstojajo v naslednjem:

1. molzač mora pred molžo očistiti vime vsake umazanije,
2. molzač mora pred molžo umiti roke in si nadeti vsaj čist predpasnik,
3. prvi curek mleka iz vsakega seska mora izmolzti v posebno posodo,
4. po molži mora posodo temeljito očistiti in oprati ter jo pred molžo še enkrat temeljito oplakniti s čisto vodo,
5. čim je molža končana, mora mleko takoj odnesti iz hleva in ga postaviti v hladno tekočo vodo, da se ohladi na čim nižjo temperaturo,
6. pred molžo mora hlev dobro prezračiti, iz njega spraviti gnoj in drugo nesnago, ki je leglo za drobnoživke,
7. mleko mora do odvoza v zbiralnico stati na hladnem prostoru in v hladni vodi.

Tudi letos velja:

Nakup sadnih drevesc je stvar zaupanja

Poleg agentov za krmila, pralne in druge stroje in »novotarije« so pričeli — kakor vsa zadnja leta — tudi letos spet prihajati v hiše agenti s slikami lepo pisanega sadja in ponujati sadna drevesca z laskanjem gospodinji, hčerki, sinu in slednjič še gospodarju. Po navadi z laskanjem ter hvaljenjem drevesnice — ki je po naših krajih nihče ne pozna — in sorte ne odnehajo, preden kupčija ni sklenjena. Posledice takšnih kupčij vidimo po naših sadovnjakih vsepovsod. Šibka drevesca z neodpornim gobastim deblom, ki jih po takem naročilu običajno prejmemo, se na našo zemljo in podnebje le težko navadijo. Velik del jih vzame že prva zima. To je prva škoda, ki jo utrpimo.

Druga je še večja. Zaradi slabega poznanja sort, njihove pripravnosti za naše podnebje in njihove rodovitnosti po eni in zaradi zgovornosti agenta po drugi strani, navadno kupimo to, kar drevesnica v svoji okolici ne spravi v denar. Vendar opazimo to šele po letih, ko prične drevesce roditi in ko imamo v sadovnjaku namesto sort, ki pri nas gredo, sorte, ki jih ne poznamo in ki jih ni mogoče spraviti v denar, vsaj ne v prodaji na veliko, na katero se moramo tudi mi usmeriti, če hočemo priti v sadjarstvu še do kakšnih dohodkov. Če upoštevamo to, potem vidimo, da s kupovanjem sadnih drevesc na »lepo besedo iz nepoznanih ust« ne tvegamo samo, da bodo drevesca v večini že v prvih desetih letih odmrla, temveč tudi to, da od njih ne bomo imeli v doglednem času zahtevam trga primerno urejenega sadovnjaka.

Kmetovalci! Pretrdo gre za denar, da bi še naprej na slepo kupovali sadna drevesca. Zato bodi enkrat za vselej naš sklep: Sadna drevesca bomo kupili le od drevesničarja, ki je pripravljen, da nam pokaže po drugih sadovnjakih drevesca, ki so bila kupljena v njegovi drevesnici. Prepričajmo se o kvaliteti in rasti njegovih drevesc prej v drugem sadovnjaku, preden bomo podpisali naročilnico!

Nakup sadnih drevesc je stvar zaupanja. Zato kupimo drevesca le pri svojem domačem drevesničarju ali pa pri takem, ki je na vasi ali v soseščini že poznan.

Nad tisoč zložitev zemljišč

Do konca 1957 je bilo v državi zaključenih 1097 projektov za zložitev zemljišč s skupno površino 335.095 ha in 78.588 udeleženci. Konec leta pa je za zložitev bilo pripravljenih 152 projektov z 42.498 ha in 15.371 udeleženci. Spričo ogromnega napredka mehanizacije v kmetijstvu pa je v državi zložitve potrebnih še 1.15 milijona ha, za kar bo morala država pripraviti ca. 1.600 milijonov šilingov. Takorekoč vse stroške zložitve zemljišč namreč nosi država. V letu 1957 je za zložitev 16.500 ha plačala 24 milijonov šilingov.

Trije poletni zajedavci med perutnino

V poletju narava perutnini ne nudi le dovolj paše, sonca in zraka, s tem pa dovolj beljakovin in vitaminov za prehrano, v poletju se tudi poveča nevarnost, da perutnino napadejo različni zajedavci. Najpogostejši med njimi, ki mučijo perutnino, so kokošja pršica, kokošja uš in apnene noge.

Ker napada perutnino množično, je kokošja pršica najbolj nadležen zajedavec. Ta majhna pršica ponoči pije perutnini kri, podnevi pa se skriva v špranjah po kurnici in gredah. Največ ugonobi piščancev. Tudi pri odraslih kokoših pogini niso redki, do njih pride zaradi prevelike zgube krvi. Kokošje pršice zatiramo s tem, da belimo kurnico z beležem, ki mu primešamo 3 % kreolina. Pravilni belež proti pršicam bomo napravili, če bomo na liter beleža primešali 2 žlici kreolina.

Kokošja uš, ki je pravi uši zelo podobna, ni krvoses, temveč žre perje in se preživlja s prhljajem kože. Perje napadene perutnine je obžrto in izpada. Ker to povzroča močan srbež, so kokoši nemirne, se stalno obirajo, hujšajo in slabe. Napadeno perutnino prašimo z DDT-pripravki, kurnico pa moramo očistiti in obeliti. Pomagamo si lahko s tem, da pesku, kjer kokoši brskajo, primešamo žveplenega cveta (Schwefelblüte).

Kadar vidimo, da kokoši težko hodijo, vedimo, da imajo na nogah garje, ki jih povzročajo srbci ali grinje. Ti zajedavci so manjši od uši in povzročajo spočetka vnetje, ki se pozneje spremeni v krastavost nog. Od tod tudi ime bolezni apnena noga. Obolele noge namakamo v milnici, da se omehčajo, kraste previdno odstranimo in namažemo s kreolinsko mastjo.

Kakor vedno, tako je tudi tu preprečevanje obolenj perutnine enostavnejše in cenejše, kakor pa njihovo zdravljenje. S čistočo in rednim snaženjem kurnic v poletnem času bomo od perutnine odvrnili največ zajedavcev. Če še nismo, prebelimo kurnice, redno pa menjajmo nastilj v kurnici ter slamo v gnezdih.

PRAKTIČNI NASVETI

Če listnate uši in zemeljske bolhe napadejo cvetlice lončnice, potakni vžigalice z žvepleno glavico v zemljo in mrčes bo zapustila rastlino ali pa poginila.

*

V kuhinjski omari imamo vedno zamaščen papir na polici tam, kjer stoji navadno steklenica z oljem. To preprečimo, če vrat steklenice nekajkrat ovijemo s čistim povojem kar preprečuje polzenje oljnih kapljic po steklenici. Zaradi gotovosti pa podložimo pod steklenico še keramično ploščico.

---

je izvojeval pod njegovim poveljem. Slepo bi šel za njim, čeprav Morani v naročje.

Drugo jutro se je dvignila vojska na sever proti Donavi. Meketajoče in mukajoče blago so tirali pred seboj, dolga vrsta ujetnikov je bila obložena z naplenjenim žitom, platnom, orožjem in orodjem. Brez skrbi, brez opreznosti in bojazni so se gnali proti domu, pijani zmag in nasičeni z bojnim plenom.

Iztok ni šel z njimi. Odbral je petdeset najboljših konjenikov in krenil z njimi nazaj proti vzhodu, da morda zajame Tunjuša. Radovan je preračunal, da se utegne v teku desetih dni že vrniti iz Bizanca. Zakaj mudilo se mu bo k Ljubinici.

»In kam ti, očka?«

Ko so že sedeli na konjih in je zadnja tolpa odhajajočih vojščakov ginila v daljavi, je vprašal tako Iztok Radovana. »Greš v gradišče? Ali z nami? Koristil bi nam.«

Radovan, odet v novo prteno haljo, z razpuščenimi nemaziljenimi lasmi in z belo brado kakor strnišče, z oprtano plunko in s konjem, obremenjenim z obilnim brašnom, je odgovoril naglo in odločno:

»Ne grem ne v gradišče in ne grem z vami.«

»Zakaj bi ne šel? Ljubimo te, očka. Ne bo ti sile!«

»Ne grem v gradišče, ker s takimi kričači pevec ne potuje. Oglušil bi. Ne grem pa z vami, ker greste nad Tunjuša. Prevelik je moj srd na tega smrdljivca. Ko bi ga zagledal, kako bi se premagal? Odjedel bi sladkost temule« — pokazal je na Rada —, »ki ima edini pravico do tega pasjega goltanca. Perun z vami in Morana naj žanje. Pevec gre svojo pot. Če udarite na jug, se snidemo. Na bogove, da bo tedaj naše veselje veliko!«

Godec je zamahnil v slovo in odjezdil v veselem diru proti jugozahodu.

Vojaki so gledali za njim. Ni se ozrl. Mislil je na ukane brez trpljenja.

»V gradišče da bi se vračal? Ali da bi hodil z vami, mladi volcje? Oj ne! Radovan ne nosi zastonj modrosti v glavi. Tako blizu sem prav za prav Epafroditu in njegovemu vinu, pa bi hodil v gradišče po sesirjeno mleko ali, kar je še bolj nespametno, Hunom pod nož? Nisem udarjen po pameti. K njemu!«

Pognal je konja in si zažvižgal okroglo pesem.

Osem dni so čakali Iztok, Rado in vojaki ob cesti, ki drži iz Bizanca, na Tunjuša. Iztok je te dni užival naslado poveljnika. Majčkena je bila njegova legija, komaj pol kohorte. Toda poslušna brezpogojno. Še misel se ni upala roditi v teh glavah samih junakov, ki bi nasprotovala Iztokovemu povelju. In mladi Svarunič je razmišljal ob dolgih nočnih stražah in pojezdih: Dve jezeri takih vojakov! Ha! Potrkal bi na drenopeljska vrata. Po Osrednji cesti v Bizancu bi zaklopotala kopita. Pred hipodromom bi zarezgetali konji Slovenov.

Tedaj bi si ne želel biti Upravda! In despojni bi bilo bolje, da je grška cvetličarka na kampu, kjer bi ponujala rože palatinskim častnikom.

Napočil je deveti dan preže in čakanja. Od vseh vetrov so se vračali jezdeci pozvedovalci. Samo nevesele novice so pripovedovali. Tunjušev tabor je bil prazen, požgan, kakor so ga razdejali Sloveni. Čez Donavo so se selili številni rodovi Antov. Od vzhoda so pritiskali Varhuni. Nekdo je celo zvedel, da je vojska Herulov dvignila kopja in da preti Slovenom. Samo o Hunih, o Balambaku, o Tunjušu ni bilo sledu.

Iztoka je zaskrbelo.

»Da se selijo Anti čez Donavo? Bratje, ali ni to izdajstvo?«

»Izdajstvo,« je zamrmrala četa in se začudila.

»Tunjuš je bil v Bizancu. Prehod Antov je njegovo delo. Če se gibljejo Heruli, jih je naščuval Upravda. Njihova zemlja je bogata in prostrana. Sami od sebe bi ne hodili na vojsko. In če ti zalotijo Slovene, so pogubljeni. Bratje, sojenice še niso doplele življenja Tunjušu. Domov moramo! Naša zemlja je v nevarnosti!«

Samo z Radovega obraza je blisnil v tem trenutku upor. Ali samo blisnil. Hitro je upognil glavo. Četa je zaobrnila konje in pognala za Iztokom proti severu, proti Donavi.

V lagotnem diru je jezdila konjenica, nema in zamišljena, za poveljnikom. Vseh se je polastila tiha žalost, nezadovoljnost. Praznih rok se morajo vrniti. Zaman so tratili čas, zaman bedeli ponoči. Tunjuš jezdi kdo ve kod in se smeje ter prešteva izdajalsko zlato, ki mu ga je dal Upravda. Najnesrečnejši med njimi je bil Rado. Brez misli, brez nade je topo zrl na konjevo grivo. Roka ni vodila povodcev. Konj je nesel gospodarja za tovariši, kakor bi dirjal brez njega. Ko ni mogel mladi Sloven preliti bridkosti po izgubljeni, presrčno ljubljeni v gnev in nasititi lačne duše vsaj s curki sovražne krvi, so mu omagale peruti in kakor bolehen sokol na veji je visel v sedlu. Kakor je ljubil Iztoka, pa se mu je siloma zajedala v srce zavist.

»Da je Irena oteta! In Ljubinica morda ugrabljena in oskrunjena, tepena sužnja! Morana, daj mi krvi! Perun, nasej vojsko po vsej zemlji!«

Mrko je pogledal po četi in se ozrl na Iztoka.

(Nadaljevanje sledi)

JAROSLAV HAŠEK:

Dediščina po Frančišku Šafranku

Zapuščina po Frančišku Šafranku je znašala po uradni ugotovitvi sedem avstrijskih vinarjev. Več po tem dobrem možu ni ostalo. Najhujše pa je bilo pri vsem tem to, da ni bilo nikogar, ki bi se bil za to dediščino potegoval. In tako je bila država prisiljena, da je morala vseh sedem vinarjev spraviti v depozit. Kakor hitro se je torej država za to zadevo zavzela, so začeli uradi poizvedovati po dedičih. In poizvedovali so vestno in prizadevno.

Najprej je bil imenovan upravnik zapuščine po Frančišku Šafranku; ta je uradno izdal dobro stiliziran razglas, ki so ga prinesli za običajno pristojbino razni časniki:

Dne 17. junija je v splošni bolnišnici umrl 67-letni pečarski pomočnik Frančišek Šafranek, po svojih podatkih samski. Vsi, ki imajo pravico do dediščine, naj se javijo pri podpisanem okrajnem sodišču.

Upravnik zapuščine, gospod Kamejka, je torej vzel zadevo energično v roke in se potrudil, da bi našel sorodnike rajnkega Frančiška Šafranka — z vso natančnostjo, ki je bila lastna avstrijskim uradom.

Gospod Kamejka je bil sodni oficial; marsikaj je že doživel, a še nikoli ga ni doletela čast, da bi bil upravnik zapuščine, šele zdaj v primeru Frančiška Šafranka.

»Storil bom, kar bo mogoče,« si je mislil, »samo vrag bi mogel preprečiti, da bi jaz tega ne razčistil.«

Medtem ko je gospod Kamejka neutrudljivo delal, je zapuščina sedmih vinarjev mirno počivala v državnem depozitu in okrog nje je hodil sem in tja vojak z nabito puško.

Gospod Kamejka ni bil len. V kratkem času se je lahko pohvalil, da je objavil že okrog petdeset oglasov v praških in podeželjskih časnikih, kar je veljalo zapuščinski urad šest sto kron. Diurnist Šmid je imel polne roke dela s pisanjem pisem vsem mogočim Šafrankom, ki so jih pozivali k sodišču. Samo v Pragi je bilo osemintpedeset Šafrankov.

S takšnim materialom se je že dalo delati in kar veselo je bilo, pasti se na mukah teh revežev, ki so jih gonili k sodišču ter jih strogo in temeljito zaslišavali.

Pa tudi najezil se je s temi Šafranki! Neaktere je bilo treba celo prinesti k sodišču, tako na primer Alojza, Benona, Arturja, Viljema, Karla in Antona Šafranka, pa Filomeno Šafrankovo (ta baba je strašno jokala in tulila, ko sta prišla ponjo ob šestih zjutraj dva stražnika). Dva Šafranka, Miha in Bogoslav, sta prišla zaradi tega ob eksistenco, kajti stražnika sta prišla ponju v delavnico in njun delodajalec jima je to hudo zameril.

Seveda vse to ni bilo važno, saj je bilo treba pravici zadostiti.

Potem je odkril gospod Kamejka dvajset Šafrankov v Plznu, po adresarju mesta Plzna. V Klatovih jih je naštel deset.

Skratka — sodišča po vsem Češkem so imela opravka s samimi Šafranki. V Mladi Boleslavi so zaslišali štiri, v Kolinu osem, v Horicah enega.

Zdaj je začel gospod Kamejka govoriti: »V Visokem Mitu ni nobenega Šafranka!« In nekega dne je prišel zmagoslavno domov in rekel ženi: »V Budimpešti je osem Šafrankov!«

Dal jih je zaslišati pri tamkajšnjih sodiščih in si je mel roke: »To bi mi moral nagajati sam vrag, da bi jaz ne mogel priti vsem na sled.«

V enem letu se je pomnožilo pri okrajnem sodišču število uradnih spisov za 629 in treba je bilo napraviti za črko »Š« novo registraturo ter prideliti še enega pisarja. Jeseni se je vrgel na Moravsko.

»Ne smemo zgubiti niti trenutka,« je pravil svojim podrejenim. »Zdaj se vržemo na Brno, potem pa na Olomuc in šlo bo gladko. Vzamemo okrožna sodišča drugo za drugim, nato pa obdelamo Šlezijo. Da, gospodje, s sodnim aparatom se dá neverjetno veliko doseči.« In zopet so se črke »Š« v registraturi pomnožile za 566 spisov. Uradnikom se je sanjalo o samih Šafrankih.

Nekega dne je pravil gospod Kamejka zmagoslavno: »Zdaj pojdemo na Dunaj. Prosili bomo policijo za pomoč. Ne smemo zamuditi niti trenutka. Brzojaviti moramo, ali ni tam kakega Šafranka.«

In res je dunajska policija poslala k tukajšnjemu okrajnemu sodišču enega Šafranka, enega Schafranka in enega Šafrana. Naključje je hotelo, da so bili vsi ugledni trgovci, ki so se strašno čudili, da so jih ponoči aretirali in drugo jutro odpeljali v Prago. Sicer pa je ta dogodek znan iz interpelacije poslancev v parlamentu.

Gospod Kamejka je kar žarel. »Vse gre popolnoma gladko,« se je hvalil, »boste videli, da bom izsledil dediča po Frančišku Šafranku. Zdaj se obrnemo za pomoč še na konzulate.«

In zopet se je nabralo 172 novih spisov. Konzulati so se prav tako odločno zavzeli za zadevo in gospod Kamejka se je po devetih mesecih lahko upravičeno pobahal s prav lepim uspehom.

V Nemčiji so našli 314 Šafrankov, v Franciji dva, v Angliji devet, v Rusiji trinajst (ki so jih ugotovili in odpeljali v Sibirijo), v Turčiji so izsledili enega Šafranka beja, v Španiji niso našli nobenega, zato pa v Ameriki osemdeset. Iz Avstralije ni bilo odgovora, iz Pekinga pa negativen, toda iz Tokia je prišlo navdušeno pismo, da tam ni nikogar tega imena.

»Gospodje,« je veselo rekel gospod Kamejka svojim podrejenim uradnikom, »vse se začenja jasniti. Boste videli, da bomo v dveh letih izsledili dediča, ne smemo pa dotlej na zadevo pozabljati. Znova je treba pisati sodiščem, poizvedovati, iskati in si ne privoščiti oddiha. Izdatki in stroški znašajo doslej samo enajst tisoč kron, kar je malenkost v primeri z važnostjo tega pravnega postopka.«

In poizvedovalo se je naprej, dokler ni prišel nekega dne gospod Kamejka v pisarno in rekel pisarju Šmidu: »Prosim, napišite z menoj protokol glede dediščine po Frančišku Šafranku. Nikar se ne smejte, prosim, nisem znorel, gospodje. Bodite tako prijazni in me vprašajte po običajnih formalnostih. Vaše ime? Odgovarjam: Jan Kamejka. Ste bili morda kako v sorodu z rajnkim Frančiškom Šafrankom? Odgovarjam, gospodje: Sem bil... Vidim, kako ste razburjeni. Da, gospodje, slednjič smo se dokopali do cilja. Moja mati se je pred poroko imenovala Šafranek. Včeraj sem pregledal naše rodbinske spise. Imela je brata Frančiška Šafranka, pristojnega v Ounjetice. Ta brat je bil veliko mlajši od nje, izučen pečar in je istoveten z umrlim Frančiškom Šafrankom, zapustnikom dediščine. Priglašam se k tej dediščini in prosim, da napišete z menoj protokol.«

Še pet let je trajalo, preden so bile opravljene nekatere manjše formalnosti. In po teh petih letih je gospod Kamejka prevzel dediščino. Iz državne depoziture so mu izplačali tistih sedem vinarjev, ki jih je do svoje smrti nosil pozlačene kot obesek na verižici pri žepni uri.

VIHAR NA MORJU

Bil je deževen dan in veter je zavijal okrog oglov.

»Ob takem vremenu zunaj ni prijetno,« je dejal stari mornar in si posadil na kolena oba vnučka.

»Nekoč sem doživel vihar,« je jel pripovedovati. »Nebo je v hipu potemnelo, morje se je vzpenilo in velikanski valovi so se zaganjali v ladjo, jo premetavali in sukali kot igračo.

Če si stopil na krov, se ti je zdelo, kakor da si pod slapom. Veter je zavijal in rohnel in ladja je stokala in cvilila, kakor vidva, ko sta bila še majhna. Ne stati nismo mogli, ne sedeti, ne ležati. In vse naše obleke smo imeli premočene; vse na ladji je bilo mokro.

Še jesti nismo mogli v miru. Mizo je premetavalo iz kota v kot in krompir se je kotalil po podu kot frnikole. Žlice in vilice so se v tem direndaju pomešale med seboj in tako so mornarji le s težavo našli vsak svoj jedilni pribor.«

Stari mornar je za hip umolknil in prisluhnil, kako zunaj divja veter. Nato je zmajal z glavo in povzel:

»Da, vihar na morju je huda, nevarna reč. Vesta, potlej pa je kar na lepem posijalo sonce in zjasnilo se je. In ladja je spet mirno drsela po mirnem morju...«

Stari mornar je pokazal skozi okno in oba vnučka sta s pogledom sledila njegovi kretnji.

»Zjasnilo se je,« je dejal.

Vnučka sta stekla na bleščeči pesek. Stari mornar se je zadovoljno nasmehnil. Vstal je ter stopil za njima.

Na pesku so se sušile ribiške mreže.

STANISLAV ČOBAL:

S-L-O-V-O

Poldne je.

»Pavel Lebec, Anton Kositnik!«

Jetnika prebledita, ustnice jima rahlo zatrepečejo.

Nemirni, napeti obrazi jetnikov zro v stražarja, ki prebere po kratkem, mučnem molku še tri imena.

Nemec preneha, jetniki se spogledujejo.

»Weiter! Weiter!« zavpije stražnik potem, ko je z ravnodušno kretnjo vtaknil listek v žep in se ozrl po jetnikih.

Trenutek slovesa. Skupna nesreča zbližuje ljudi, jih povezuje v čvrsto prijateljsko vez, da so trdni, enotnih misli. To so čutili šele sedaj.

»Weiter! Weiter!« priganja Nemec, to pot že z nestrpnim glasom.

Še en pogled, še enkrat si stisnejo roke, potem pa obsojenci na stražarjev mig stopijo skozi vrata. Njihovi koraki se vse bolj izgubljajo po prostranem, na pol mračnem hodniku jetnišnice, dokler ne zamro na koncu hodnika.

Čez pol ure se že pomika skupina obsojencev proti strelišču nekje v predmestju. Nemški stražarji z nabitimi brzostrelkami, oddaljeni le deset korakov drug od drugega, spremljajo jetnike.

Prijetno pomladansko sonce ogreva zemljo. Na ulicah je živahno vrvenje, prodajalci časopisov kričijo na ves glas in ponujajo mimoidočim časnike. ... Iz nekega nemškega lokala prihajajo glasovi plesne glasbe in hrup pijanih ljudi, sliši se veseli smeh razpoloženih ljudi, zaljubljeni pari hitijo ven v prebujajočo se naravo.

Pavel Lebec stopa med zadnjimi. Visok, suhljat, velikih živahnih oči, star okoli trideset let. Njega so najbolj mučili. Tolkli so ga in ga pretepali s palicami, ga trpinčili do nezavesti. Razširjal je neke brošure, partizansko literaturo. Hoteli pa so vedeti še več, on pa je trdovratno molčal.

»Kmalu bom zagledal dom,« je pomislil, ko so se bližali predmestju. Da, eno je vedel: če ga bodo streljali... če pojde v smrt, bo njegova zadnja pot vodila mimo doma, mimo prijazne domače hišice. Toliko lepih trenutkov ga je vezalo nanjo, saj je preživel velik del življenja v njej. Lepo in mirno mu je potekalo življenje. Potem so prišli ti tujci in vsega je bilo konec... Bil je miroljuben, v miru je hotel živeti z ženo, otroki. Toda, ko so ti tuji vojaki kakor roparske ptice pričeli ubijati ljudi, je tudi v njem vzkipela kri. Povezal se je s partizani in postal aktivist. Potem pa so ga nenadoma izsledili, nekdo ga je izdal. In Nemci mu niso prizanesli...

»Weiter! Marsch!«

Nekdo izmed jetnikov je malce zaostal. Stražnik ga je sunil s puškinim kopitom, da se je opotekel.

Že so prispeli v predmestje... Lebec je pred svojo hišo. Lepa in bela, pred njo je zelena žična ograja... Na dvorišču majhna lopa za drva. Na vrvi, ki je razpeta na dvorišču, visi perilo... Njegovo perilo. Prijazno se mu smehlja domači dom...

Pogled mu pade na okno. Zdrzne se. Tam je žena, tam so otroci. Mali Tinček, Jože, tudi debelušna Tinka je na oknu. Ona ne razume ničesar, smehlja se mu. Kako ljubek otrok!... Maha mu z ročicami in se mu smeje. Uboga revica!... Oh, ko bi jo mogel stisniti na srce, to majhno, drobceno bitje!... Jože gleda žalostno, maha mu, Tinček joče, solze mu polzijo po licih... Tudi žena je na oknu. Tako lepa se mu ni zdela še nikdar kakor sedaj. Bujni črni kodri ji padajo na ramena, njena polt je nežna, čudovito bela... Gleda ga žalostno, boleče solze se ji bliščijo v očeh.

Oh, ko bi mogel vsaj za trenutek vzeti v naročje malo Tinko, pogladiti po laseh ljubke otročičke, objeti ženo. Oh, vsaj za trenutek! Zakaj bi ne smel tega storiti sedaj, ko je že vsega konec. Peljejo me v smrt... Le še dobrih nekaj minut me loči od tega trenutka, strelišče je blizu... Morda le dve sto metrov od tod. Ubili me bodo! Toda zakaj bi ne mogel stisniti roke svojim domačinom? Mrki in brezčutni so stražarji. Pa vendar, ali ni vseeno?

Obstal je. Njegov hrepeneč pogled blodi proti oknu... Tja, kjer so dragi domači obrazi. Ko so ga mučili in pretepali, si je v nekih trenutkih celo čisto nehote zaželel smrti... Umreti in ne čutiti več tega trpljenja. Minili so ti trenutki... Znova se je v njem prebudilo hrepenenje po domu... Tokrat močnejše kot kdaj koli. Sedaj, ko je tako blizu smrti...

»Ubogi ata!« znova zajoče Tinček.

»Ata, ata,« kliče mala Tinka in steza svoje ročice proti njemu. Žena mu nekaj namiguje, po licih ji še vedno teko solze. Uboga reva, silno trpi. Kdo bo sedaj skrbel zanje, sedaj, ko bodo izgubili očeta. Ah, zakaj je treba umreti! Zakaj je treba zapustiti vse, kar ga veže na ta svet...

»Weiter!« kriči Nemec.

...Nič ne čuti jetnik kar se dogaja okoli njega... Le ena misel ga je prevzela: Objeti ženo in otroke... Potem pa naj se zgodi, kar se mora zgoditi...

Rezek pok. Že se je oprijel vrat domače hiše, potem pa začuti pekočo bolečino... Omahne na tla. Njegov motni umirajoči pogled se zazre v okno, še mu za trenutek prešine lice žarek veselja, potem pa ne čuti ničesar več. Tu pred domačim pragom je našel svoj zadnji pokoj...

ANEKDOTE

Improvizacija

Neki Churchillov prijatelj bi moral na banketu improvizirati govor. Pa je vprašal Churchilla za nasvet, kako naj začne. In Churchill mu je svetoval:

»To je zelo enostavno: začnite govor tako, kakor da bi nihče ne vedel, kaj boste povedali, in končajte ga tako, kakor da bi vsi že pozabili, kaj ste pravzaprav rekli...«

Umetnost staranja

Vprašali so ameriškega zdravnika Wheelerja, avtorja mnogih popularnih medicinskih razprav, ko je praznoval svoj 95. rojstni dan, kako je dosegel tako visoko starost.

»Živim od svojih zdravil,« je odgovoril starec, »a ne jemljem jih nikoli...«

Življenjski načrt

Somerset Maugham, ki ima 83 let, se je med nedavnim potovanjem ustavil tudi v Londonu, preden se je vrnil na svoje posestvo v južni Franciji. Neki londonski novinar ga je vprašal, če ima kakšne načrte. Odgovoril je:

»Da: nadaljeval bom z življenjem.«

Skromnost

Znameniti dirigent Arturo Toscanini je bil znan po svoji skromnosti. Med neko vajo v orkestru je takole dejal solistu violinistu, ki je bil prav tako znan po vsej Ameriki:

»Veste kaj, Vi prav nič ne znate!... No, ampak kar potolažite se: tudi jaz nič ne znam... ampak drugi znajo še manj...«

SLOVENSKI vestnik

Stran 8 | Celovec, petek, 27. junij 1958 | Štev. 26 (842)

Tudi iskrenost je potrebna

Prizadevanja koroških Slovencev, da bi dosegli pravično izvedbo določil člena 7 Državne pogodbe in s tem zagotovitev enakopravnega obstoja in razvoja, vzbujajo veliko zanimanje tudi med večinskim narodom. To se posebno vidi v tisku, ki dosledno zabeleži vsak korak na tej dolgi poti, včasih v kratkih in stvarnih stavkih, še bolj pogosto pa s komentarji, iz katerih pa žal ne zveni vedno razumevanje za našo pravično borbo, marveč so taki komentarji pogosto prepojeni s strupenim sovraštvom in bolestnim šovinizmom, pač tako, kakor to odgovarja piscu osebno ali njegovim naredbodajalcem na splošno.

Koroški Slovenci smo hvaležni za vsako iz poštenega razumevanja porojeno besedo o našem življenju in delu, ker vemo, da je mirno in prijateljsko sožitje obeh narodov v deželi možno le v medsebojnem spoznavanju in spoštovanju. Zato pa tembolj odločno obsojamo in zavračamo sleherno početje tistih neodgovornih krogov, ki z blatenjem in zavijanjem resnice hujskajo proti manjšini, hkrati pa tudi proti pomiritvi v deželi, ki je nujno potrebna za vsestranski procvit in napredek naše skupne domovine.

Je pa še tretja vrsta ljudi in tiska, pri katerem včasih ni popolnoma jasno, kje je treba iskati glavni povod za govorjene in pisane besede: ali v poštenem hotenju ali pa v več ali manj sebičnem ozadju. V to vrsto sodi tudi nedavno poročilo v »Volkswille« o nekem komunističnem zborovanju v Beljaku, kjer so po pisanju lista zavzeli stališče tudi do vprašanja slovenske manjšine. Referent Kalt je ob tej priložnosti — po Volkswille — poudaril, da je treba člen 7 Državne pogodbe izvesti v duhu demokracije in mednarodnega sporazumevanja, kajti »kar sami upravičeno zahtevamo za Južno Tirolsko, tega tudi našim slovenskim sodeželanom ne moremo odrekati«. Nadalje se je govornik izrekel proti zoževanju reševanja člena 7 samo na šolsko vprašanje ter dejal, da le potem, če bo vlada rešila vsa vprašanja člena 7, ko bo priznala slovenski jezik pred uradi in sodišči dvojezičnega ozemlja, zagotovila tudi zaposlitev slovensko govorečih uradnikov ter uredila dvojezične napise in tako Slovencem pokazala svojo odločnost, da hoče dokončno prelomiti z duhom narodnostnega zapostavljanja, bo bistveno olajšano tudi reševanje šolskega vprašanja.

Ta izvajanja nedvomno kažejo, da se je komunistični referent podrobneje bavil z našim stališčem v vprašanju člena 7. Saj se je precej približal našemu že od vsega začetka nespremenjenemu mnenju, da je treba člen 7 reševati in rešiti kot celoto, in to v duhu demokracije ter širokogrudnosti, ker se ne sme zgoditi, da bi bila manjšina z izvedbo zaščitnih določil prikrajšana celo še za tiste bore pravice, ki jih že uživa. Vendar pa govornikova izvajanja bistveno zgubijo na vrednosti, ko se v isti sapi zaletava v osrednji vodstvi koroških Slovencev ter jima očita (sicer ne dobesedno, pač pa smiselno), da prodajata interese slovenskega ljudstva vladnima strankama — ÖVP in SPÖ.

Ravno s tem pa je tovariš Kalt — morda nehote — že nekoliko preveč očitno povedal, kam pes taco moli in je seveda zelo dvomljivo, do kolikšne mere je njegova izvajanja narekovala pošteno in iskreno mišljena pripravljenost na nesebično pomoč koroškim Slovencem. Ob takem zadržanju se namreč vsiljuje vtis, da je hotel napeljati vodo na mlin neki tretji skupini . . .

Žene v Luzernu proti volilni pravici

Znano je, da je Švica edina dežela v Evropi, kjer ženske doslej še nimajo volilne pravice. Sedaj pripravljajo zakon o ženski volilni pravici že za jesenske volitve. Žene v Luzernu pa so ustanovile komite, ki se prizadeva, da bi preprečili zakon o ženski volilni pravici. Svoje odklonilno stališče utemeljuje s tem, češ, da bi bilo nesmiselno voliti, če bi žena in mož glasovala enako, ker bi bila zaradi tega njih udeležba pri volitvah nepotrebna.

Pred zaključkom VI. svetovnega nogometnega prvenstva

Vseskozi potekajo tekme za svetovno prvenstvo v nogometu na Švedskem zelo napeto in prinašajo ljubiteljem nogometa polno presenečenj. Tako so tudi rezultati četrtfinalnega tekmovanja v četrtek prejšnjega tedna kaj presenetljivi. V tekmi med Nemčijo in Jugoslavijo je tudi letos, kot že pred štirimi leti v Švici zmagala Nemčija z 1 : 0. Tehnično so bili Jugoslovani v vsej igri vedno boljši, a vedno so imeli smolo pri strelu na gol. Tudi v tekmi Brazilija — Wales je zmagala Brazilija, ki je bila vse dni prvenstva ena najboljših držav na tekmovanju, z rezultatom 1 : 0. Franciji pa je uspelo, da premaga Severno Irsko z rezultatom 4 : 0. Severna Irska je bila še po tekmi s ČSR zelo utrujena in zato ni bila v stanju kljubovati Francozom. Priti v polfinale pa je uspelo tudi Švedom, ki so premagali Sovjetsko zvezo s prepričljivim uspehom 2 : 0.

S tem so si priborile vstop v polfinale Švedska, Brazilija, Nemčija in Francija. V torek pa so bile odigrane tudi polfinalne tekme pri katerih sta se povzpeli do finala Brazilija in Švedska. Brazilija je v tekmi s Francozi zmagala z visokim rezultatom 5 : 2. S tem so Brazilijanci jasno dokazali, da so bili na tem svetovnem prvenstvu res eden glavnih favoritov za naslov svetovnega prvaka. Tokrat pa je spodletelo tudi Nemčiji, ki je v zadnjih štirih letih nosila naslov svetovnega prvaka v nogometu. V tekmi s Švedsko je namreč nemško moštvo podleglo z rezultatom 3 : 1. Zmaga Švedske je bila zaslužena, saj so se v vsej tekmi, ki je bila izredno ostra, Švedi dobro držali in v lepi igri pokazali svoje znanje.

Za naslov svetovnega prvaka pa se bosta borili v nedeljo v finalni tekmi VI. svetovnega nogometnega prvenstva za pokal Julesa Rimenta na Švedskem, Brazilija in Švedska. V glavnem se pripisuje Braziliji največ možnosti, da postane prvak. To pa še tembolj, ker je v polfinalnem tekmovanju prav Brazilija proti Franciji še prav posebej pokazala odlično tehniko in znanje ter izvrstno obvladanje žoge. Finalni tekmi bomo lahko sledili ob radijskem sprejemniku ali gledali direktni prenos v televiziji.

Nekaj številk iz šolstva

Publikacija »Statistische Nachrichten« navaja zanimive številke o šolstvu v Avstriji. V javnih osnovnih šolah poučuje 16.308 učnih moči 504.817 učencev, v glavnih šolah pa 7917 učiteljev 187.054 učencev. Posebne šole zaznamujejo 1053 učiteljev in 18.739 učencev. Zasebne osnovne, glavne in posebne šole pa so z ustreznimi številkami naslednje zasedene: 13.709 s 443, 10.452 s 499 ter 562 učenci in 36 učitelji. V 227 osnovnih in glavnih šolah vodijo posebne razrede, v 82 posebnih šolah pa poučujejo težko vzgojne, slabo nadarjene ter otroke s telesnimi in drugimi hibami.

Otroške vrtce, ki jih je v Avstriji 1372, je v tem letu obiskovalo 68.505 otrok. Število otroških vrtnaric z izpiti znaša 2309 ter je v primeri s prejšnjim letom naraslo za 34 oseb.

NOVOOTVORITEV

Foto Schark

Celovec - Klagenfurt

Bahnhofstraße 12, poleg Grünerja

Specialna foto-trgovina

Amaterska izdelava

Kmečko posestvo ob železniški postaji blizu Beljaka, 11 ½ ha, od tega 5 ½ ha gozda, ugodno naprodaj. Informacije daje Petritsch, Goritschach 10 Gem. Wernberg, P. Föderlach.

Opozorilo! Javnost obveščamo, da dr. Karl Chlan v Purkersdorfu ni upravičen, da se izdaja pod mojim imenom. **Imenovani goljufa z mojim zemljiščem vložna številka 413 zemljiška knjiga Vrba.** Dr. ing. Otokar Knab, Grosskraftwerkedirektor Wien, IX., Sobieskigasse 3.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — **5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.**
II. program. — **6.00, 7.00, 13.00, 17.00 19.00, 22.00.**

Vsakodnevne oddaje: I. program: 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Zveneče razno — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 15.45 Iz književnosti — 17.55 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 28. junij:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Z vseh dolin zveni — 16.20 Mladinski koncert — 17.30 Pisani zvoki za konec tedna — 18.00 Nogometno prvenstvo 1958 — 20.30 Na to smo postali pozorni.

II. program: 9.10 Bolezni poleti — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Oddaja za mladino — 15.30 Odlični izbor — 19.35 Operni koncert — 20.15 Meje neskončnosti.

Nedelja, 29. junij:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 14.55 Nogometno prvenstvo 1958. Prenos odločilne igre — 19.00 Športna poročila — 20.15 „Pravljica".

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 15.15 Operetni zvoki — 19.10 Dirigira Robert Stolz — 20.00 Med valovi.

Ponedeljek, 30. junij:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas (slov.) — 16.00 Zabavna glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Mladina in film — 18.40 15 minut s triom Andreja Blumauerja (slov.) — 20.15 Večerni koncert.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 11.00 Operetni koncert — 16.20 Počitnice so tu — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Zabavni koncert — 19.30 „Turandot", lirična drama.

Torek, 1. julij:

I. program: 8.45 Revmatična obolenja v starosti — 14.00 Poročila, objave. Rdečerumeno-zeleno (slov.) — 16.00 Godba na pihala — 17.10 Fifti-fifti — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 Orkestralni koncert.

II. program: 9.15 Lepe melodije — lepi glasovi — 11.00 Pozabljene operetne melodije — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Veseli ljudje — 20.00 Potovalni nasveti z glasbo.

Sreda, 2. julij:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 16.00 Glasba za mlade zaljubljence — 17.10 Popoldanski koncert — 20.15 Lepe melodije, lepi glasovi.

II. program: 9.25 Za prijatelje opernih melodij — 11.00 Operetni zvoki — 15.00 Oddaja za žene — 16.00 Za otroke — 17.55 Zabavne melodije — 19.30 „Volpone", slušna igra.

Četrtek, 3. julij:

I. program: 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila objave. Slovenske pesmi (slov.) — 17.10 Pisan venček melodij — 18.30 Mladina v poklicu — 18.40 Oddaja za kmete — 20.15 Alpskogorska lovska ura — 21.00 Zvoki iz Alp.

II. program: 9.00 Ti in žival — 11.00 Iz operetnega sveta — 15.30 Za zabavo — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 To zopet radi slišimo — 17.55 Popoldanski koncert — 19.30 Vi želite, mi igramo.

Petek, 4. julij:

I. program: 8.45 Iz radijske beležnice — 14.00 Poročila, objave. Radiše pojejo in igrajo (slov.) — 16.00 Lahka glasba — 18.40 Ali poznaš Koroško — 20.15 „Bili smo trije", komedija.

II. program: 9.00 Zbiralnik pritožb — 11.00 Operetni koncert — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturna poročila — 17.15 Znanje za vse — 19.45 Za prijatelje gora — 20.00 Če o ljubezni gosli pojejo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98.9 mHz.

Sobota, 28. junij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Mladina poje — 9.00 V svetu opernih melodij — 11.00 Francoski šansoni — 12.00 Poje Gorenjski vokalni kvintet — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Izpod zelenega Pohorja — 13.30 Od popevke do popevke — 14.00 Lepe melodije — 14.30 Voščila — 16.00 Piknik plošč — 18.15 Slovenski zbori in samospevi — 18.45 Okno v svet — 20.00 Javna mladinska oddaja — 21.00 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 29. junij:

6.00 Jutranji pozdrav — 7.35 Koračnice igra pihalna godba JLA — 8.00 „1001 gre na dopust", mladinska radijska igra — 9.00 Kar radi poslušate — 10.30 Pokaži, kaj znaš! 12.00 Voščila — 13.45 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.15 Godala v ritmu — 16.15 Glasbeni mozaik — 17.15 „Koliko zemlje potrebuje človek", radijska igra — 19.00 Zabavna glasba — 20.00 Variete na valu 327,1 m.

Ponedeljek, 30. junij:

5.00 Jutranja glasba — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Simfonična matineja — 9.40 Igra Avsenikov trio — 10.10 Priljubljene popevke — 11.30 Za otroke — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Venček narodnih — 14.00 Zabavni zvoki — 14.30 Voščila — 15.40 Iz domače književnosti — 16.00 Operne melodije — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Dalmatinske narodne — 20.00 Simfonični koncert.

Torek, 1. julij:

5.00 Za dobro jutro — 8.05 V zabavnem tonu — 8.40 Potopisi in spomini — 9.05 Partizanske pesmi — 9.35 Lepe melodije — 11.00 Za dom in žene — 11.15 Ljudske pesmi iz Južne Amerike — 12.00 Narodne pesmi — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Vesele citre — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 15.50 Piknik plošč — 18.00 Kulturni pregled — 18.15 Iz operetnega sveta — 20.45 „Čudoviti prah", radijska igra.

Sreda, 2. julij:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Zabavni pêle — mêle — 9.31 Za ljubitelje narodnih — 11.00 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Pester spored — 14.00 Lahka glasba — 15.40 Pri klasičnih mojstrih — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Glasba po petih — 18.20 Šopek orhidej — 20.00 Sneguročka; radijska priredba opere.

Četrtek, 3. julij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Slovenske narodne — 9.20 Odlomki iz jugoslovanskih oper — 10.10 Simfonični koncert — 11.00 Zabavni glasbeni spored — 11.30 Za cicibane — 12.00 Vedri zvoki — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.40 Poje Planinski oktet — 14.00 Zabavna ruleta — 14.30 Voščila — 15.40 Filmska kronika — 18.15 Melodije z Balkana — 20.00 O tabornem ognju.

Petek, 4. julij:

6.00 Budnica — 6.10 Zdaj zaori pesem o svobodi — 7.35 Pesmi in kola jugoslovanskih narodov — 8.00 „Zdravila", radijska igra — 9.00 Prenos proslave v Sutjeski — 11.00 Za spomin na junaške dni — 13.30 Čestitke ob Dnevu borcev — 15.15 Na mitingu z razigranimi godci — 16.20 Promenadni koncert — 17.30 Pokaži, kaj znaš — 20.00 Krešimir Baranovič: Herojeva majka — 20.05 „Čavka", prva izvedba igre.